

Nr 1.

Ankom till riksdagens kansli den 1 mars 1920 kl. 11 f. m.

*Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående
Sveriges anslutning till nationernas förbund.*

I en den 14 februari 1920 till riksdagen avlåten och till dess sär- *Kungl.
Maj:ts
proposition.*
skilda utskott överlämnad proposition, nr 90, har Kungl. Maj:t, under
åberopande av bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdeparte-
mentsärenden samma dag, föreslagit riksdagen, att riksdagen må sam-
tycka till att Kungl. Maj:t avgiver förklaring, att Sverige ansluter sig
till akten om nationernas förbund av den 28 juni 1919.

I samband härmed har utskottet till behandling förehåft i anled- *Motioner.*
ning av propositionen väckta och till utskottet hänvisade motioner, näm-
ligen inom första kammaren:

Nr 216 av herr *Ekman, Karl Johan,*

Nr 218 av herr *Reuterskiöld,*

Nr 219 av herrar *Westman,* och *Olsson, Åhlmans Olof,*

Nr 225 av herr *Winberg,*

Nr 226 av herr *Lindhagen,*

inom andra kammaren:

Nr 323 av herr *Vennerström.* m fl.

I herr *Ekman*s motion hemställes:

att riksdagen med anledning av Kungl. Maj:ts proposition rörande
Sveriges anslutning till nationernas förbund ville göra det uttalande, att
då Sverige vid uppkommande konflikter mellan främmande makter
framdeles såsom hittills vill för sin del obrottsligt iakttaga en sträng och
opartisk neutralitet;

då Sverige under inga omständigheter vill låna sin medverkan till
en ur rent mänsklig synpunkt så skändlig och upprörande handling som
en uthungringsblockad mot ett annat folk, vare sig vän eller fiende; samt

då Sveriges folk under inga omständigheter vill tillåta, att svenska trupper för främmande ändamål föras utom Sveriges gränser, eller att främmande trupper indragas i landet;

men fasthållandet av dessa grundsatser skulle omöjliggöras genom ett inträde i nationernas förbund;

finner sig riksdagen icke kunna bifalla Kungl. Maj:ts härom gjorda framställning.

Herr *Reuterskiöld* har gjort följande hemställanden:

dels att riksdagen, om den samtycker till den förklaring Kungl. Maj:t önskar avgiva, ville uttala, att detta samtycke ges allenast under förutsättning att i grundlagsenlig ordning erforderliga grundlagsändringar kunna genomföras, och att meddelande härom skall lämnas vid förklaringens givande.

dels att riksdagen, om den samtycker till den förklaring, Kungl. Maj:t önskar avgiva, ville uttala, att detta samtycke ges allenast under sagda förutsättning, och att meddelande härom skall lämnas vid förklaringens givande;

dels att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t, efter tagen kännedom om Förenta Staternas eventuella reservationer, ville dels pröva, i vad mån dessa böra för Sveriges del möjligen upptagas, dels genom förhandling med Förenta Staterna söka erhålla denna makts stöd för deras godkännande vid inträdet, även till Sveriges förmån;

dels att riksdagen, om den samtycker till den förklaring Kungl. Maj:t önskar avgiva, ville uttala, att detta samtycke ges allenast under förutsättning, att i motionen angivna tolkningar av förbundsaktens bestämmelser före förklaringens avgivande konstateras vara av förbundet erkända;

dels slutligen att riksdagen endast på det sätt ville bifalla Kungl. Maj:ts proposition nr 90, att *dels* riksdagen i princip samtycker till en anslutning till folkförbundet av 28 juni 1919, *dels ock* riksdagens samtycke ges allenast under de förutsättningar, som ovan angivits, ävensom med det villkor och förbehåll, att Sveriges neutralitet enligt hittills gällande rätt under krig, som ej av förbundsaktens art. 16 reglerats, sådan den enligt sagda förutsättningar bör tolkas, icke på något sätt beröres av inträdet i förbundet, och att Sveriges inträde icke fullbordas förrän samtliga europeiska stater upptagits i förbundet, samt att i tvist mellan europeisk och utomeuropeisk makt Sveriges ingripande enligt förbundsaktens artikel 16 icke må kunna påfordras, liksom ej heller i tvist mellan utomeuropeiska makter inbördes, *dels* slutligen Kungl. Maj:t anmodas härom inleda nödiga underhandlingar.

Herrar *Westman* och *Olsson* hemställa,
att riksdagen med anledning av proposition nr 90 snarast möjligt måtte besluta att hos Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte göra framställning därom, att den för Sverige utsatta tidsfrist, inom vilken Sverige har att ingiva förklaring rörande inträde i nationernas förbund måtte förlängas minst tre månader.

I herr *Winbergs* motion hemställs:

att riksdagen, med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 90, må för sin del avgiva följande svar å den mottagna inbjudan att inträda i nationernas förbund:

Då riksdagen för sin del finner, att det nu föreliggande förslaget till bildande av ett nationernas förbund saknar en del av de viktiga förutsättningar, utan vilka en sådan sammanslutning aldrig kan bli ett verkligt folkens förbund, med tillträde för samtliga nationer, och på grund härav, i stället för att utgöra en garanti för fred och samarbete, snarare kommer att ge uppslag till olika politiska maktkombinationer med därav följande fortsatta rustningar och konflikter, i vilka vårt land varken bör eller kan engagera sig, och då vidare den för behandling av detta ärende tillmätta tidsfristen icke medgivit de allsidiga prövningar av detsamma, som ärendets vikt skulle kräva; anser sig riksdagen icke kunna biträda Kungl. Maj:ts förslag om Sveriges anslutning till akten om nationernas förbund av den 28 juni 1919.

I herr *Lindhagens* motion hemställs:

att riksdagen, med anledning av propositionen om Sveriges anslutning till nationernas förbund, ville för sin del besluta, att till svar å inbjudningen skall avgivas följande förklaring, nämligen:

1:o. att Sverige med tillfredsställelse motser bildandet av ett folkens förbund och synnerligen gärna ansluter sig till en sådan organisation;

2:o. att Sverige, som ej tillåtits medverka i tillkomsten av den nu framlagda förbundsakten, ej kan inom förelagda två månader vara färdigt med ett ödesdigert beslut, som måste i ett demokratiskt samhällsskick, byggt på folklig kontroll, fattas med överläggning av folket själf;

3:o. att svenska folket i varje fall givetvis ej kan utan reservation ansluta sig till ifrågavarande förbundsakt, då den från alla håll väckt stora betänkligheter;

4:o. att från svensk sida därför föreslås, att en konferens med representanter för alla folk sammankallas för att broderligt överlägga om de förändringar i förbundsakten, som kunna möjliggöra en allmän och samtidig anslutning och av förbundet skapa en sann verklighet;

5:o. att enligt svensk folkmening de reela förutsättningarna för ett sådant världsförbund är, att de årtusenden gamla sanningarna, som predikas bland annat om söndagarna i kyrkorna, omsättes åtminstone någorlunda uti praktisk politik om vardagarna; och

6:o. att svenska folket redan nu för ett verkligt folkens förbund vill ifrågasätta några riktlinjer, som kunna formuleras sålunda:

folkens förbund, som bygger ytterst på vapenvåld och uthungring och icke på försonlighet och förtroende, saknar de andliga förutsättningarna för att skapa ett fredsrrike;

folkens förbund, utan frigörelse och anslutning på samma gång av Asiens och Afrikas kulturfolk, är icke alls något folkens förbund;

folkens förbund, utan anslutning av Tyskland och Ryssland, är en svag skapelse, som går på kryckor;

folkens förbund, utan avrustning av den allmänna värnplikten och det gamla krigsväsendets övriga institutioner och dess anda, blir en ny äventyrlighet. en tummelplats fortfarande utan tvivel för bajonettpolitik och annat hot mot fred och mänsklighet;

folkens förbund, utan obligatorisk skiljedom i alla tvistefrågor, blir en rättsordning utan ordning och rätt;

folkens förbund, utan ett andligt bindemedel uti ett världsspråk, som efter internationell överenskommelse inläres i alla skolor, blir lätt ett Babels torn med få utsikter till fulländning och många till ett sammanstörtande;

folkens förbund, utan lösning av den sociala frågan inom varje folk i syfte att skapa en broderlig mänsklighet utan klasskillnader, blir ett förbund av allenast vulkaner med ständiga utbrott utan någon varaktig inre eller yttre fred;

folkens förbund, med försmående av de andliga verkligheterna, personlighetens kultivering och självansvaret såsom hörnstenar i statsbildningen vid sidan av det materiella underlaget, blir fortfarande en bräcklig, kärlekslös inrättning, behärskad av en lig kapitalism, hemfallen åt andlig fattigdom och sannolikt ohjälpligt invigd i sin ordning till undergång.

I motionen av herr *Vennerström* m. fl. hemställes:

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 90 angående anslutning till nationernas förbund.

Beträffande de av motionärerna anförda motiveringarna tillåter sig utskottet hänvisa till motionerna.

**Den kungl.
propositionen.**

I det utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden den 14 februari 1920, som är bilagt den till utskottets behandling hänvisade kungl. propositionen, lämnar departementschefen till en början en översikt rörande tillkomsten av akten om nationernas förbund. Efter en allmän historik redogöres härvid för president Wilsons initiativ jämte de förberedande arbeten, som ledde till förbundsaktens slutliga fastställande. I samband härmed avhandlas Sveriges deltagande i förarbetena för en

internationell rättsordning och det samarbete mellan de skandinaviska makterna, som i detta syfte inleddes, ävensom de åtgärder, som av nämnda makter vidtagits för uppnående av samverkan mellan Europas neutrala stater, i syfte att tillvarataga dessa staters gemensamma intressen vid eller efter krigets slut. I fortsättningen av sitt anförande redogör departementschefen för själva förbundsaktens innehåll, varvid en utförlig kommentar lämnas rörande innebörden av aktens särskilda artiklar. Vidare upptages till behandling förhållandet mellan förbundsaktens bestämmelser och andra delar av fredstraktaterna, varjämte det yttrande, som de svenska delegerade i Paris våren 1919 avgivit om Sveriges ställning till nationernas förbund, göres till föremål för ett närmare omnämmande. Sedan ytterligare de av cheferna för general- och marinstaberna infordrade utlåtandena angående de militärpolitiska synpunkterna vid Sveriges ställningstagande till förbundet blivit omnämnda, sammanfattar departementschefen slutligen sin uppfattning rörande den till Sverige framförda inbjudan att biträda akten om nationernas förbund i följande uttalande, som här må anföras:

»Den grundläggande utgångspunkten för Sveriges ställningstagande i denna djupt betydelsefulla fråga måste enligt min mening vara, att det för hela kulturvärlden framstår såsom en bjudande plikt att nu söka skapa en mellanstatlig rättsorganisation för att förebygga nya krig och lösa uppkommande tvister staterna emellan genom fredliga medel ävensom återknyta och utveckla det internationella samarbetet. Världskrigets fruktansvärda erfarenheter hava gjort detta krav levande inom alla kulturfolk, och det åligger dem alla att var i sin stad söka bidra till förverkligande av denna mänsklighetens gemensamma livssak. Att en dylik mellanstatlig organisation innebär vissa band på den handlingsfrihet, som hittills tillkommit varje enskild stat i kraft av dess suveränitet, och medför vissa nya förpliktelser för alla till organisationen anslutna stater, kan uppenbarligen icke undvikas, om man vill giva effektivitet åt en ny ordning för fredens bevarande. Jag känner mig också övertygad därom, att en alldeles övervägande mening inom vårt land är enig om, att Sverige i princip bör medverka till den tanke, som ligger till grund för nationernas förbund.

Det gäller emellertid också att pröva det sätt, varpå denna tanke bliver utförd genom det nu konstituerade förbundet. Jag har i det föregående haft anledning att beröra ett stort antal anmärkningar, som ur olika synpunkter kunna riktas så väl emot förfarandet vid förbundets tillkomst som emot viktiga delar av den antagna förbundsakten. Det

**Departements-
chefens
samman-
fattning.**

*Anslutning
till princi-
pen om ett
nationernas
förbund.*

*Anmärk-
ningarna rö-
rande för-
bundets kon-
stituering
och orga-
nisation.*

slutliga avgörandet i fråga om Sveriges ställningstagande beror alltså därpå, om dessa brister och svagheter i nationernas förbund äro sådana, att de böra och kunna förhindra Sveriges anslutning.

Vad angår förfarandet vid förbundets tillkomst har jag redan haft tillfälle att anmärka, att om även från de under kriget neutrala staternas sida allvarliga gensagor måste riktas mot att de blevo utestängda från de avgörande förhandlingarna om förbundets konstituering och mot förbundsaktens inryckande i fredstraktaterna mellan de krigförande makterna, så bör det dock — såsom även skett från de schweiziska och nederländska regeringarnas sida — erkännas, att vissa praktiskt-politiska skäl kunna anföras för detta tillvägagående, utan vilket det måhända icke hade varit möjligt att verkligen omsätta förbundstanken i handling. Jag betonar likaledes, med hänvisning till den förut lämnade utredningen, att förbundsaktens infogande i fredstraktaterna ävensom de speciella funktioner, som genom dessa traktater överlämnats åt nationernas förbund i samband med ett antal detaljbestämmelser i fredsuppgörelsen, på intet sätt göra förbundet såsom sådant ansvarigt för denna fredsuppgörelses innehåll eller ålägga de i förbundet inträdande staterna att medverka vid dess genomförande. Ur dessa synpunkter synas mig alltså icke avgörande hinder föreligga för Sveriges anslutning till förbundet. Däremot bör uttryckligen framhållas, att om Sverige inträder i förbundet, det sker med avsikt att verka för dess utveckling till en verkligen universell sammanslutning i enlighet med den idé, som måste anses såsom grundläggande för dess uppgifter, och under förhoppning, att särskilt de europeiska stater, vilka ej nu inbjudits, snarast möjligt må vinna inträde.

Rörande förbundets organisation gjordes under de icke-officiella förhandlingarna mellan fredskonferensens ledning och de neutrala makternas delegerade från dessa senares sida flera yrkanden, som icke blevo tillgodosedda vid förbundsaktens slutliga avfattning. Utan tvivel måste det — för att erinra om några bland dessa yrkanden — betraktas som allvarliga svagheter, att icke mera betryggande garantier kunde vinnas rörande nu icke inbjudna staters upptagande i förbundet, att de mindre staternas representation i förbundets råd icke ordnades på ett mera tillfredsställande sätt, att fasta regler rörande delegerade-församlingens sammanträden saknas, att den fasta internationella domstol, som omnämnes i förbundsaktens art. 14, icke blev omedelbart organiserad och ej heller föreskrifterna rörande medling och skiljedom fingo vidare omfattning och bättre precisering. Men ej heller dessa luckor eller anmärkningspunkter i förbundsakten torde kunna anses så vägande, att Sverige på grund

därav skulle vara nödsakat att vägra sin anslutning. Upptagandet av nu uteslutna stater i förbundet är enligt förbundsakten beroende av delegeradeförsamlingens beslut, och varje neutral stat, som nu inträder i förbundet, kan alltså i denna viktiga punkt i sin mån själv medverka till förbundets utveckling, liksom den även får tillfälle att verka för de behöfliga förbättringarna i förbundets organisation. Såsom förut blivit omnämnt, föreligga från de nordiska ländernas sida vissa preliminära förslag i sistnämnda syfte, och bland dem är särskilt det viktiga kravet på en fast internationell domstol för närvarande upptaget till gemensam behandling med Schweiz och Nederländerna.

Av central vikt för frågan om Sveriges anslutning äro slutligen de delar av förbundsakten, som innehålla reglerna för förbundets verksamhet till fredens bevarande, artiklarna 10—17. Av dessa artiklars innebörd beror å ena sidan, huru långt förbundets förmåga att förebygga krig och skydda de olika förbundsmedlemmarna kan anses sträcka sig och å andra sidan omfattningen av de förpliktelser vid utförandet av denna förbundets konstitutiva uppgift, som varje stat åtager sig genom att inträda i det samma. Jag skall här sammanföra grunddragen av den uppfattning, som jag förut gjort gällande vid kommentaren till de särskilda artiklarna, och som, enligt vad jag förvissat mig om, till fullo överensstämmer med det resultat, vartill de norska och danska regeringarna i detta avseende kommit.

*Förbunds-
aktens be-
stämmelser
till skydd
mot krig.
Medlemmar-
nas förplik-
telser.*

Artikel 10 innehåller bestämmelsen att förbundets medlemmar förpliktade sig att respektera och gentemot alla yttre angrepp upprätthålla förbundets samtliga medlemmars territoriella integritet och förhandenvarande politiska oberoende, och artikel 11 innehåller en uttrycklig förklaring, att varje krig eller krigshot, vare sig det riktas emot någon förbundsmedlem eller mot en utomstående stat, vidkommer förbundet i dess helhet, samt att förbundet bör vidtaga lämpliga mått och steg för att trygga freden.

Jag har i den föregående utvecklingen av dessa stadgandens innehåll uttalat, att dessa proklamationer icke kunna tolkas isolerade och endast efter de i dem använda ordalagen. För att rätt förstå deras innebörd måste man jämföra ifrågavarande artiklar med art. 12—17, vilka innehålla närmare bestämmelser om, på vilket sätt och med vilka medel förbundet skall verka i och för uppnående av de proklamerade förbunds-uppgifterna.

Av sistnämnda artiklar framgår, att förbundsakten icke fullständigt avskaffar kriget såsom folkrättsligt aktionsmedel. Den har icke kunnat nå längre än till att begränsa dess användning till så-

dana fall, då fredlig lösning visat sig omöjlig trots alla försök därtill från förbundets sida. Däremot förpliktar akten förbundsmedlemmarna att ovillkorligen först försöka en fredlig lösning av uppkommen tvist antingen genom ett domstolsförfarande eller, om de tvistande ej kunna enas härom, genom tvistens överlämnande till behandling av förbundsrådet eller eventuellt förbunds församlingen.

Har tvisten efter parternas gemensamma önskan gått till domstolsförfarande och har domstolens utslag fallit, äro parterna förpliktade att ärligt ställa sig domen till efterrättelse. Skulle emellertid en part icke ställa sig en meddelad dom till efterrättelse, har förbundsrådet skyldighet att föreslå åtgärder för att åvägabrinda domens verkställighet. Vilka åtgärder rådet äger föreslå, är ej uttalat. Det synes otvivelaktigt att rådet, där omständigheterna därtill föranleda, kan föreslå en militär aktion mot tredskande part, ävensom att jämväl utan sådant förslag från rådets sida militär aktion kan tillgripas för genomförande av domen utav den part, som accepterat densamma. I intet fall får dock krig påbörjas förrän tre månader förflutit efter det domen fallit, ej heller får krig begynnas mot en stat, som vill foga sig efter domen. Huruvida en tredje stat äger befogenhet att utan uppfordran av rådet deltaga i en doms genomförande genom krigisk aktion, är föremål för olika meningar.

Om de tvistande förbundsmedlemmarna icke kunna enas om att hänskjuta tvisten till domstolsförfarande, äro de pliktiga att överlämna den till behandling av rådet.

Rådet har att i första hand söka bilägga tvisten. Lyckas detta icke, skall rådet utarbета och offentliggöra en rapport innehållande dels en redogörelse för de faktiska omständigheterna i avseende å tvisten, dels ock ett förslag till dess lösning. Kan rådet ena sig om rapportens innehåll, får en dylik enhällig rapport i väsentliga avseenden samma betydelse som en skiljedom. Visserligen har ej rådet skyldighet att föreslå åtgärder för den anbefallna lösningens genomförande, men befogenheten att använda krig som aktionsmedel är förhanden enligt motsvarande regler som vid skiljedom.

Inträffar det åter, att enighet inom rådet icke kan uppnås, blir situationen en annan. I detta fall synes envar av parterna efter tre månaders förlopp hava rätt att vädja till vapnen. Huruvida övriga förbundsmedlemmar hava fria händer att deltaga i ett dylikt krig, är föremål för olika meningar.

Av vad jag nu anfört framgår, att förbundsakten även känner tillåtna krig, och medgiver förbundsmedlem rätt att hålla sig utanför ett

dylikt krig. Neutralitetsbegreppet är alltså ingalunda oförenligt med medlemsskap i förbundet, såvitt det nämligen gäller tillåtna krig.

Om däremot en förbundsmedlem griper till vapen, utan att först hava försökt de utvägar till fredlig uppgörelse, som förbundsakten anvisar, eller om förbundsmedlem, efter det tvisten bragts inför domstol eller förbundsråd, börjar krig innan den föreskrivna tre-månadersfristen gått till ända, eller begynner krig mot en medlem, som vill foga sig efter en skiljedom eller en enhällig rådsrapport, skall angriparen anses hava begått en krigshandling mot samtliga övriga medlemmar av förbundet. I ett dylikt fall är neutralitet i begreppets hittillsvarande bemärkelse icke medgiven, utan samtliga förbundsmedlemmar hava skyldighet att omedelbart emot den fredsbrytande staten sätta i gång det slags aktion, som är skildrad i art. 16 första stycket, och som närmast kan betecknas såsom en fullständig ekonomisk avspärrning gentemot fredsbrytande stat.

Reaktionen mot fredsbrytaren stannar emellertid icke vid den ekonomiska avspärrningen; även en militär aktion kan ifrågakomma. Angående förbundsmedlems skyldighet att deltaga i dylik aktion hava olika meningar uttalats; det synes emellertid vara fullt befogat att hävda såsom riktig den mening, vilken jag i överensstämmelse med vad de svenska delegerade vid Paris-konferensen uttalat (se sid. 87) förut gjort gällande, eller att från rådets sida icke kan uppställas en ovillkorlig fordran på deltagande i militär aktion, utan att det endast tillkommer rådet befogenhet att väcka förslag, som de särskilda förbundsmedlemmarna hava rätt att antaga eller förkasta. En annan sak är att omständigheterna i särskilda fall kunna vara sådana, att både moraliska och politiska grunder bjuda, att ett föreslaget deltagande i en militär aktion icke avböjes. Däremot är otvivelaktigt den i art. 16 stycket 3 omtalade förpliktelsen för en stat att tillåta passage av militär styrka över statsterritoriet en ovillkorlig förpliktelse, om det ock måste anses självfallet, att denna passagerätt icke får sättas i utövning, utan att överenskommelse på förhand träffats angående de närmare villkoren och sättet för dess utövande.

Under vissa förutsättningar kan en förbundsmedlem även enligt art. 17 bliva förpliktad att deltaga i ekonomisk avspärrning och att lämna fri passage för trupper, nämligen om en utanför förbundet stående stat, sedan tvist uppstått med annan stat vare sig inom eller utom förbundet, antagit en inbjudan från förbundets sida att för tvistens lösande åtaga sig de med medlemsskap i förbundet förenade förpliktelser, men sedermera griper till krig i strid mot reglerna i art. 12—16, eller om en

utanför förbundet stående stat avböjt en sådan inbjudan och sedermera, i strid mot nyss nämnda regler, gripit till krig mot en förbundsmedlem.

Utöver nu angivna noga fixerade fall, i vilka alltså städse förut-sattes att en stat begynt ett enligt förbundsakten otillåtet krig, har förbundsmedlem icke någon skyldighet att deltaga i en ekonomisk aktion mot annan stat, vare sig inom eller utom förbundet, eller att tillåta passage för militära styrkor. Huru det enligt art. 16 förhåller sig med skyldigheten att deltaga i militär aktion, är redan sagt, och jag vill allenast tillägga, att det ej heller ur någon annan bestämmelse i förbundsakten kan härledas någon förpliktelse för en särskild förbundsstat att deltaga i en militär aktion.

Begränsningar i förbundets och dess medlemmars åligganden.

Det är sålunda tydligt, att de åtgärder, som artiklarna 12—17 ålägga förbundet för genomförande av de i art. 10—11 proklamerade grundsatserna om skydd för varje förbundsmedlem, äro i vissa avseenden begränsade, och att på samma gång bestämda begränsningar förefinnas i de förpliktelser gent emot fredsstörande makter, som en enskild stat ikläder sig genom att inträda i förbundet.

Begränsningarna kunna ur olika synpunkter bedömas olika. De svenska delegerade vid fredskonferensen hava uttalat, att det ur synpunkten av förbundets förmåga att realisera sitt fredsbevarande syfte ej kan anses lyckligt, att skyldigheten till deltagande i militära sanktioner icke blivit fullt genomförd, men också att ifrågasatt stadgandes affattning å andra sidan innebär en garanti mot allt för vittgående krav på särskilda staters medverkan vid en aktion från förbundets sida. I stort sett måste efter min mening för en stat i Sveriges ställning den senare synpunkten tillmätas större betydelse. Cheferna för general- och marinstaberna hava visserligen ifrågasatt räckvidden och värdet av förbundets »garanti» för förbundsmedlemmarnas integritet och oberoende enligt artiklarna 10 och 11. Men de förbundsåtgärder, som artiklarna 12—17 stadga för varje fall av konflikt eller krigsfara, äro i alla händelser så vittgående, att förbundets effektiva stöd kan i fullt mått komma den stat till godo, som själf för en fredlig politik och uppfyller föreskrifterna i samma artiklar rörande medling eller skiljedom vid eventuellt uppkommande tvister. Att en stat i Sveriges ställning genom inträde i förbundet icke förpliktas till deltagande i ekonomisk aktion utöver vad som uttryckligen stadgas i art. 16—17 och själf har rätt att avgöra över sitt deltagande i militär aktion från förbundets sida i de enda fall, då en sådan — enligt artikel 16 — i förbundsakten föreskrives, bör under sådana förhållanden betraktas såsom en fördel.

Neutralitet inom förbundets ram.

I den mån stabscheferna i sina yttranden synas hava ansett de förpliktelser, som följa av ett inträde i förbundet, vara mera vittgående,

hava de utgått från en annan uppfattning av innebörden i förbundsaktens nu omhandlade artiklar än den jag på anförda skäl gjort gällande. Så långt deras uttalanden bero härpå, har jag icke någon anledning att upptaga dem till granskning. Jag anmärker endast, att stabscheferna på samma grunder kommit till en allt för mörk teckning av neutralitetsbegreppets ställning till förbundets grundsatser. Generalstabschefens uttalande, att möjligheten att vid uppstående konflikter iakttaga neutralitet synes »bliva starkt kringskuren eller till och med komma att upphöra» för medlemmar av förbundet, kan alltså icke godtagas. Såsom jag i det föregående visat, finnes intet hinder att upprätthålla neutralitet i sådana krig, som icke direkt strida mot förbundsaktens, och det är endast i de noga bestämda fall, då förbundet såsom sådant träder i direkt aktion enligt art. 16 och 17, som neutralitet i hittills varande mening ej är förbundsmedlem medgiven på grund av förpliktelsen till ekonomisk avspärrning gent emot fredsbytaren samt skyldighet att eventuellt medgiva genomtåg för förbundets stridskrafter.

Vad stabscheferna anført om att Sverige icke genom inträde i förbundet kan påräkna ett sådant skydd, som gör det överflödigt att upprätthålla ett eget försvarsväsen, överensstämmer med den framställning jag förut givit av innebörden i förbundsaktens art. 8. Däremot kan jag icke dela den av generalstabschefen uttalade meningen, att den särskilda militära uppgift utöver den nationella säkerhetens tryggnad, som för Sverige skulle tillkomma genom medlemskap i nationernas förbund — eventuellt deltagande i en militär aktion av förbundet — skulle kunna »kräva en ökning av hittillsvarande försvarsanordningar». Såsom jag tidigare utvecklat, avser bestämmelsen i artikel 8 en *begränsning* av rustningarna, och när artikeln förutsätter, att varje stat skall önska upprätthålla försvarsanstalter till »det minimum som är förenligt med den nationella säkerheten och med genomförandet av internationella förpliktelser förmedelst en samfällid aktion», så står det även enligt denna förutsättning den enskilda staten fullkomligt fritt att för sin del betrakta det minimum, som den finner sig behöva för sin nationella säkerhet, såsom tillfyllest även för eventuella bidrag till en förbundsaktion.

Den slutliga avvägningen mellan förmåner och olägenheter av en anslutning till förbundet måste emellertid, såsom såväl stabscheferna som delegerade vid Pariskonferensen framhållit, ske genom en jämförelse mellan det läge, som för Sverige skulle följa av ett inträde i förbundet, med det läge, vari vårt land skulle komma, om det stannar utanför. Stabscheferna synas anse, att Sveriges läge genom inträde i förbundet skulle ur militärpolitisk synpunkt försämrats, utan att detta uppväges av

Sveriges försvarsväsende i händelse av anslutning till förbundet.

Riskerna vid anslutning och vid ställning utom förbundet.

det stöd, som kan påräknas från förbundet, medan Sverige, om det icke inträder i förbundet, enligt marinstabschefens uttalande visserligen avsäger sig förbundets »garanti» enligt artikel 10, men »undgår de med ett inträde i förbundet förenade olägenheterna, utan att därmed helt uteslutas från möjligheten att draga nytta av den ökade utsikt till fredens bibehållande, i allmänhet, som förbundets tillvaro kan innebära». De svenska delegerade vid Pariskonferensen hava däremot stannat vid ett motsatt resultat, och måste jag för min del ansluta mig till deras uppfattning. Stabscheferna torde hava väsentligen överskattat den handlingsfrihet, som i realiteten skulle tillkomma en stat utom förbundet. Bestämmelserna i art. 17 giva vid handen, att förbundet kan komma att ingripa även gent emot stater, som icke äro förbundsmedlemmar. Såsom delegerade framhålla, kan möjligheten för en stat, som står utom förbundet, att bevara neutraliteten vid uppkommande konflikter bliva skäligen illusorisk, enär förbundet, då det träder i aktion enligt artikel 16, är förpliktat att avbryta även en icke-förbundsmedlems samfärd med den stat, mot vilken aktionen riktas. Över huvud taget måste i sådana fall, då nationernas förbund träder i aktion, en utanför förbundet stående stat i Sveriges ställning hava att räkna med olägenheter och vådor, som väl torde uppväga de med ett medlemskap av förbundet följande förpliktelserna. Delegerade antyda därjämte, att redan i och för sig ett avståndstagande från förbundet kan bringa Sverige i en skev ställning till de makter, som ingått i förbundet, och att detta i all synnerhet torde vara att befara, därest samtliga övriga inbjudna europeiska stater skulle ingå. Efter vad numera synes vara klart, torde så bliva förhållandet. Jag hänvisar i detta avseende till vad som förut meddelats om att Spanien redan inträtt, Schweiz beslutit inträde samt Nederländernas, Danmarks och Norges regeringar framlagt proposition i detta syfte.

Visserligen har å andra sidan en av de ledande makterna vid beslutet om förbundets grundläggning, Förenta Staterna, på grund av de förut nämnda striderna mellan presidenten Wilson och senaten angående förbehåll vid fredstraktatens ratificering ännu icke tillträtt förbundet. Detta förhållande kan ej undgå att väcka betänkligheter, då Förenta Staternas deltagande måste ur olika synpunkter anses som en av de viktigaste betingelserna för att nationernas förbund skall kunna verka för det syfte som det för sig uppställt. Emellertid fortgå alltjämt förhandlingarna om ratificeringen, och man torde hava rätt att hoppas, att de skola leda till ett resultat, genom vilket även denna makt tar plats inom förbundet.

Granskningen av förbundsaktens bestämmelser angående förebyggande av krig och medlemmarnas ställning till denna förbundets verksamhet leder alltså till den slutsats, att Sveriges anslutning kan tillrådas, så mycket hellre som riskerna av att stanna utanför förbundet måste anses större än de risker, som kunna följa av en anslutning.

Denna slutsats överensstämmer med det resultat, vartill jag kommit även i övriga huvudpunkter av min sammanfattande överblick över Sveriges ställningstagande till den nu föreliggande frågan.

Under sådana förhållanden synas mig de principiella skäl för Sveriges anslutning, från vilka jag utgått, böra tillmätas avgörande betydelse. Nationernas förbund, sådant det nu framträder i förbundsakten, motsvarar visserligen i många avseenden icke de förhoppningar, som knutits till tanken om en ny mellanfolkelig rättsorganisation, och de brister och svagheter, som vidlåda förbundet, kunna få menliga följder för dess förmåga att fylla sina stora uppgifter. Men detta förbund utgör dock, om än ofullkomligt, ett första försök att samla stater och folk till samfällt arbete för fredens bevarande och rättens hävdande i världen, och Sverige bör icke undandraga sig att så långt det förmår medverka härtill.

Om jag slutligen övergår till de former, i vilka en anslutning från Sveriges sida till nationernas förbund kan ske, har jag först att uppmärksamma den frågan, huruvida en sådan anslutning kräver ändringar i svensk grundlag eller allmän lag. Delegerade vid Pariskonferensen, som upptagit denna fråga, hava för sin del uttalat, att något bestämt hinder i grundlag för Sveriges omedelbara inträde icke torde vara för handen, sedan det blivit otvetydigt förklarat, att deltagande i de s. k. militära sanktionerna icke utgör någon ovillkorlig förpliktelse. Jag ansluter mig fullständigt till denna mening.

Delegerade ifrågasätta emellertid, att i händelse av Sveriges inträde snarast möjligt en ändring skulle ske i regeringsformens § 74, vilken i sin nuvarande lydelse medgiver tillämpning av den s. k. rekvisitionslagstiftningen endast när fråga är om upprätthållande av rikets neutralitet eller avvärjande av befarat eller börjat angrepp, alltså icke för det fall, att Sverige såsom medlem av förbundet skulle deltaga i en militär aktion för dess räkning, och uttala likaledes, att en ändring i värnpliktslagens föreskrifter om värnpliktiga truppers användning utom riket synes vara av nöden. Slutligen framhålla delegerade, att ett tillträde till förbundet kräver åtgärder för att bereda möjlighet till en sådan ekonomisk avspärrning, som enligt förbundsaktens art. 16 och 17 kan ifrågakomma.

Det synes mig icke vara nödvändigt att för närvarande och innan beslut om Sveriges anslutning blivit fattat upptaga dessa frågor. Jag

Anslutningens förhållande till svensk grundlag och lag.

anser mig endast böra framhålla, att om Sverige inträder i nationernas förbund detta icke medför någon ändring i riksdagens konstitutionella rätt att enligt grundlagarna medverka vid alla beslut eller åtgärder, som därav kunna föranledas, i de fall då grundlag eller lag kräva sådan medverkan.»

**Utskottets
yttrande.**

Det ämne, som i den kungl. propositionen avhandlas, är ett av de betydelsefullaste, som underställts den svenska riksdagen. Det hade utan tvivel varit önskligt, att en längre tidsfrist, än vad nu är fallet, varit medgiven för avgivande av svar på den till vårt land riktade inbjudan om inträde i nationernas förbund. Rikare tillfälle skulle under sådana förhållanden även givits för den stora allmänheten att tränga in i och bilda sig en mening om konsekvenserna av en anslutning till förbundet eller ett avböjande av den föreliggande inbjudan. Utskottet har därför till en början undersökt möjligheten att erhålla ett uppskov med avgivande av den förklaring, som i den kungl. propositionen avses, men funnit bestämda skäl tala mot ett försök i sådant syfte.

Utskottet vill i detta avseende erinra om det mottagande en sådan framställning från Schweiz — den enda av de inbjudna makterna, som ansett sig böra göra en dylik — rönt hos dem som haft att bestämma i frågan.

På Schweiz' anmälan, att förbundsrådet och förbundsförsamlingen principiellt uttalat sig för anslutning till nationernas förbund, men gjort detta beslut beroende av en blivande folkomröstning, vilken angavs icke kunna äga rum inom den för inbjudna stater stadgade fristen av två månader, och vilken enligt förbundsförsamlingens beslut ej skulle hållas, förrän samtliga de fem huvudmakterna — alltså även Förenta staterna — efter ratifikation av fredstraktaten inträtt i förbundet, avgav nämligen fredskonferensens högsta råd det svar, att ifrågavarande anmälan icke kunde gälla såsom en förklaring om anslutning. Det påpekades, att en sådan förklaring enligt förbundsakten måste göras utan förbehåll inom loppet av två månader efter aktens ikraftträdande, och att detta ikraftträdande icke vore beroende av samtliga fem huvudmaktens ratifikation, utan skulle enligt traktaten äga rum, så snart tre av dessa huvudmakter jämte Tyskland deponerat sina ratifikationer. En förklaring om anslutning, som måste underställas resultatet av en senare, efter fristens utlöpande företagen folkomröstning, kunde icke anses giltig.

Med anledning av detta svar gjordes av schweiziska förbundsrådet en förnyad framställning den 14 januari 1920 av innehåll, som i den kungl. propositionen (sid. 24) omförmäles. Denna framställning blev behandlad av det då konstituerade nationernas förbunds råd. Enligt nu-

mera ingången underrättelse har rådet den 13 februari 1920 avgivit ett svar, varav följande här må anföras:

»Vad angår den anmälan om inträde, som schweiziska regeringen har att avgiva, hyser nationernas förbunds råd, i betraktande av schweiziska edsförbundets alldeles säregna författning, den mening, att en anmälan, grundad på nationalförsamlingens beslut och avgiven inom en tidrymd av två månader räknat från den 10 januari 1920, dagen för förbundsaktens ikraftträdande, skall av förbundets övriga medlemmar kunna godtagas såsom den förklaring, som enligt art. 1 kräves för tillträde såsom ursprunglig medlem, under betingelse att bekräftelse å denna förklaring genom det schweiziska folket och de schweiziska kantonerna gives med kortast möjliga uppskov.»

Såsom av detta svar framgår, har nationernas förbunds råd numera visserligen såtillvida tillmötesgått den schweiziska regeringens framställning, att det förklarat sig anse en anmälan, grundad på nationalförsamlingens beslut och avgiven inom tvåmånadersfristen, kunna godtagas av förbundets övriga medlemmar under betingelse, att en bekräftande folkomröstning med kortast möjliga uppskov företoges. Men denna förklaring har tydligen gjorts under förutsättning, att Schweiz frånginge sin ursprungliga ståndpunkt, att därförinnan alla fem huvudmakterna skulle ha ratificerat fredstraktaten — underrättelse har numera ingått, att schweiziska förbundsrådet föreslagit representationen att fränfalla sagda villkor — och under uttryckligt betonande såsom ensamt avgörande skäl av »schweiziska edsförbundets alldeles säregna författning». För övrigt bör här framhållas, att av själva ordalagen framgår, att rådet endast givit uttryck för sin uppfattning, men icke därigenom givit någon förbundets medlemmar bindande förklaring.

Det är tydligt, att för Sveriges vidkommande ej kan åberopas något i författningen grundat skäl, jämförligt med det som för Schweiz' del kannat anföras. Då härtill kommer, att Schweiz' framställning om en förlängd tidsfrist, för så vitt den grundats på andra skäl, särskilt det i en till utskottet hänvisad i första kammaren väckt motion, nr 219, åberopade, att förbundet icke kan anses vara färdigbildat före Förenta staternas inträde, bestämt tillbakavisats, har ingen utsikt syntts förefinnas, att Sverige skulle kunna vinna framgång för anspråk på en sådan undantagsställning, som i någon mån blivit Schweiz, på grund av dess speciella författningsförhållanden, medgiven. Därest samtliga eller ett flertal av de makter, som inbjudits att biträda nationernas förbund, enat sig om att göra en framställning om förlängd tidsfrist för avgivande av svar å nämnda inbju-

dan, skulle förhållandet måhända varit ett annat. Men att Sverige ensam nu skulle taga ett sådant steg utan att för sin framställning kunna åberopa särskilda grunder, har utskottet icke funnit sig kunna tillstyrka. Då ett avböjande svar från rådet med visshet kan förutses, skulle en dylik framställning efter utskottets mening ingalunda vara ägnad att främja Sveriges intressen.

I sin förut omförmälda motion har herr Reuterskiöld förmenat — något som även i den offentliga diskussionen framkommit — att Sveriges samtycke till inträde i nationernas förbund endast bör kunna givas under förutsättning, att i grundlagsenlig ordning erforderliga grundlagsändringar kunna genomföras, men har utskottet icke funnit denna uppfattning grundad på hållbara skäl.

Då utskottet härefter övergår att taga ställning till det förbunds-fördrag, som Sverige inbjudits biträda, har utskottet, i likhet med Kungl. Maj:t, ej kunnat undgå att till en början fästa uppmärksamheten vid de betänkligheter, vartill förbundsakten i dess nuvarande form ger anledning. Dessa betänkligheter, som redan av Sveriges delegerade under fredskonferensen i Paris till densamma framförts och sedermera i ett av de delegerade avgivet utlåtande närmare utvecklats, hava i den kungl. propositionen utförligt behandlats. Även i den offentliga diskussionen, i vårt land såväl som i främmande länder, har som bekant ett stort antal anmärkningar framkommit såväl mot den konkreta gestaltning, som förbundet erhållit, som mot särskilda bestämmelser i förbundsakten. Vid granskning av de anmärkningar, som härutinnan ur skilda synpunkter framställts, vill utskottet hålla sig till vissa punkter, vilka kunna betraktas som särskilt betydelsefulla och kring vilka diskussionen företrädesvis rört sig.

Den förbundet vidlådande brist, som kanske allra först tilldrar sig uppmärksamheten, sammanhänger på det närmaste med omständigheterna vid dess tillkomst. Dessa hava medfört att grundtanken för ett nationernas förbund att utgöra en alla civiliserade stater omfattande organisation för fredens bevarande icke från början blivit förverkligad, i det att åtskilliga länder tillsvidare komma att stå utanför. Tydligt är att så länge detta förhållande fortfar, kan förbundet endast på ganska ofullkomligt sätt fylla sin stora uppgift att verka till förekommande av krig och för vänskapligt närmande folken emellan. Särskilt ägnat att väcka betänklighet är, att Nordamerikas förenta stater, som genom sin president så synnerligen verksamt deltagit vid förbundets grundläggning, ännu icke fattat beslut om sin anslutning, då det torde vara en väsentlig förutsätt-

ning för att förbundet skall erhålla den universella karaktär, som tillämnats detsamma, att nämnda makt tar plats bland dess medlemmar.

Detta förhållande är för visso beklagligt och kan giva förbundet sken av att icke äga den universella syftning, som är dess bärande grundtanke. Härtill bidrager jämväl den omständigheten att, till följd av den förhandlingsordning som kommit till användning, de numera inbjudna staterna icke satts i tillfälle att vid grundandet medverka. Såsom redan anmärkts, har därjämte den politiska situationen vid förbundets bildande haft till följd, att åtskilliga europeiska stater, och bland dessa flera oss geografiskt nära liggande, icke beretts tillfälle att från början ansluta sig. Grundad anledning torde emellertid förefinnas att antaga, att detta tillstånd, åtminstone vad angår vissa av de utanför stående länderna, icke skall bli alltför långvarigt. Sedan den förbittrade stämning, som kriget helt naturligt skapat, så småningom givit vika, och de demokratiska strävandena, som synas allt mer och mer vinna mark i alla länder, utövat sin gynnsamma inverkan, torde man hava rätt att hoppas på en ganska snar utveckling av förbundet i här angiven riktning. Det ligger i förbundets idé, att det bör omfatta alla civiliserade stater, och det kommer utan tvivel att framstå som en plikt för dess medlemmar att arbeta härför. Särskilt för de mindre staterna blir detta en bland de närmaste och naturligaste uppgifterna.

Gent emot dem, som på grund av förbundsaktens sammanhang med fredsfördraget i nationernas förbund endast vilja se ett segrarnes förbund, må för övrigt påpekas, att de segrande stormakterna, för att åt sig trygga ett avgörande inflytande i världen, icke skulle ha behöft upprätta någon sådan institution som denna. Då de i alla fall tagit detta steg, ha de otvivelaktigt därmed haft ett annat syfte. Allt tyder på att de därmed verkligen under det omedelbara intrycket av världskrigets olyckor och lidanden åsyftat att lägga grunden till en organisation, som skulle för framtiden förekomma ett upprepande av sådana olyckor.

En annan anmärkning mot den föreliggande förbundsakten av mycket avsevärd betydelse för de mindre staterna är vidare den dominerande ställning inom förbundet stormakterna erhållit. I förbundsakten är icke fixerat, huru ofta förbunds församlingen, i vilken varje förbundsmedlem har en röst, skall sammankallas, och bestämmelserna rörande dess uppgifter och kompetens i förhållande till förbundsrådet äro delvis svävande och ofullkomliga. Till följd härav synes rådet, bestående av representanter för 5 stormakter och 4 andra stater, utsedda av församlingen, komma att, åtminstone tillsvidare, inom förbundet intaga en synnerligen för-

härskande ställning. Det är naturligt, att detta förhållande, särskilt med hänsyn till att de mindre staterna icke var för sig kunna påräkna en stadigvarande representation i rådet, måste hos dessa väcka betänkligheter. Man torde emellertid, såsom av de ovannämnda svenska delegerade framhållits, få medgiva, att då bördan av verkställighetsåtgärder, som kunna bliva av nöden för förbundets räkning, till allra största delen måste falla på stormakterna, dessa icke utan fog böra hava sig tillförsäkrad en särskilt stark ställning inom det förbundsorgan, som har att handlägga frågor om dylika åtgärder. Denna ordning betecknar i alla fall, såsom de delegerade påpekat, ett stort framsteg i förhållande till den hittillsvarande, då stormakterna plägat förbehålla sig själva avgörandet av politiska tvister med tillkallande allenast av de mindre makter som tvisten direkt berört.

Det bör slutligen här framhållas, att ovanberörda missförhållande i någon mån även mildras därav, att för beslut i rådet fordras enhällighet, vilket i många fall måste vara till fördel för de mindre staterna.

Den brist på tydlighet och fullständighet, varav akten i åtskilliga punkter lider, blir av särskild betydelse, då det gäller de för frågan om Sveriges anslutning viktigaste delarna av förbundsakten, nämligen artiklarna 10—17, som innehålla de regler, akten uppställer för förbundets verksamhet till fredens bevarande. Aktens bestämmelser i dessa punkter ha också blivit föremål för olika tolkning. I dessa för vårt land så betydelsefulla punkter har i den kungl. propositionen gjorts en utförlig sammanfattning av de förpliktelser akten, så vitt oss angår, kan äga, och utskottet finner sig för sin del böra giva sin anslutning till denna tolkning.

Vad särskilt beträffar den viktiga art. 16 ha visserligen i den offentliga diskussionen tvivelsmål uttalats, huruvida icke en längre gående förpliktelse i fråga om militär sanktion innebures i förbundsakten, än i den kungl. propositionen gjorts gällande. Utskottet vill emellertid framhålla, att den tolkning av ovannämnda såväl som övriga här avhandlade artiklars innebörd, som departementschefen givit, till fullo överensstämmer med det resultat, vartill de norska och danska regeringarna i detta avseende kommit, samt att även den nederländska regeringen i sin proposition till generalstaterna om inträde i nationernas förbund i det hela ställer sig på samma ståndpunkt.

Utskottet erinrar därjämte, att vilken tolkning som än antages rörande förbundsaktens bestämmelser om militär sanktion, bibehåller varje förbundsmedlem sin rätt att pröva, om den finner sig böra deltaga i en sådan sanktion eller icke, i och genom det stadgande i art. 4, att envar

i rådet icke representerad stat äger säte och stämma därstädes vid behandling av fråga, som speciellt berör denna stats intressen; och enligt art. 5 måste ett beslut av rådet i dylik fråga för att få bindande kraft vara enhälligt.

Mot förbundsaktens stadganden måste — såsom även departementschefen påpekat — vidare anmärkas, att bestämmelsen i art. 8, som reglerar den viktiga frågan om rustningarnas begränsning, är alltför obestämd för att kunna tjäna till verklig ledning för en genomgripande minskning av rustningarna. Den åsikt har till och med uttalats, att en anslutning till förbundet skulle, långt ifrån att vara ägnad att åstadkomma en minskning i militärbördorna, snarare kräva en ökning av hittillsvarande försvarsanordningar. Uppenbart är emellertid, att artikeln uttryckligen avser en *begränsning* av rustningarna, vadan tydligen icke kan ifrågakomma någon på själva akten grundad anmodan att stärka de militära försvarsanstalterna. Visserligen torde mycket bero på de principer, enligt vilka rådet kommer att utarbeta de i art. 8 omförmälda planer till en dylik begränsnings genomförande, men det torde dock, såsom departementschefen anfört, böra anses, att när artikeln förutsätter, att varje stat skall önska upprätthålla försvarsanstalter till »det minimum som är förenligt med den nationella säkerheten och med genomförandet av internationella förpliktelser förmedelst en samfällid aktion», så står det även enligt denna förutsättning den enskilda staten fullkomligt fritt att för sin del betrakta det minimum, som den finner sig behöva för sin nationella säkerhet såsom tillfyllest även för eventuella bidrag till en förbundsaktion. Det slutliga målet är i alla händelser — såsom det med klara ord utsagts av bland andra den förre amerikanske statssekreteraren Lansing — att nå fram till ett tillstånd, som kan betecknas såsom allmän avrustning.

Slutligen kan utskottet icke underlåta att uttala ett beklagande, att organiserandet av en fast internationell domstol icke kunnat komma till stånd i samband med själva förbundsakten, utan ställts på framtiden, samt att i akten ej intagits bestämmelser om obligatorisk skiljedom i alla rättstvister, utan i viss mån överlämnats åt förbundsmedlemmarna själva att avgöra, huruvida en tvist ägnar sig för skiljedom eller ej. Ett införande av en dylik bestämmelse och inrättandet av en fast domstol är en sak av den högsta vikt för främjandet av förbundets fredsbevarande syften. Emellertid har ju Sverige liksom övriga skandinaviska stater efter gemensamma överläggningar redan före förbundets konstituerande framställt och sedermera till förbundets sekretariat inlämnat förslag till förbättringar av förbundets organisation i detta avseende, och ett samarbete äger för närvarande rum i Haag mellan sakkunniga

från de skandinaviska länderna samt Schweiz och Nederländerna i liknande syfte. Det är att hoppas att detta samarbete skall giva till resultat ett gemensamt förslag i ämnet, som kan påskynda en dylik domstols upprättande.

De betänkligheter, vartill förbundsfördraget ger anledning och varåt utskottet sålunda, i anslutning till vad i Kungl. Maj:ts proposition redan framhållits, för sin del velat ge uttryck, framställa sig som naturliga utgångspunkter för önskemål, vilkas snara realiserande i väsentlig mån torde kunna betraktas som förutsättning för, att nationernas förbund på ett tillfredsställande sätt skall kunna motsvara sin stora uppgift. Utskottet påminner därom, att före förbundsfördragets slutgiltiga fastställande åtskilliga erinringar framfördes från svenskt och annat neutralt håll, och att på grund härav vissa ändringar i det ursprungliga förslaget antogos, vilka innebära förbättringar. Det syfte, som med dessa erinringars framförande avsågs, kunde dock i flere viktiga hänseenden då icke uppnås. De svenska delegerade i Paris hava i sitt, i den kungl. propositionen refererade yttrande, sammanfattat de huvudanmärkingar som ej vunnit beaktande, och utskottet vill, i anslutning till vad i detta yttrande och i den kungl. propositionen i övrigt härom blivit anfört som sin mening uttala, att uppfyllandet av de önskemål, som innefattas i berörda anmärkingar, allt framgent bör från svensk sida med all kraft eftersträvas.

Bland dessa önskemål, som utskottet redan i det föregående haft tillfälle att närmare beröra, må här som de viktigaste framhävas:

upptagande så snart sig göra låter av de icke inbjudna staterna i förbundet;

åstadkommandet av en mera tillfredsställande ordning för de mindre staternas representation i förbundets råd;

ett bestämdare reglerande av delegeradeförsamlingens sammanträden och uppgifter samt av förbundsorganens inbördes kompetens;

organisierandet, så snart sig göra låter, av den fasta internationella domstol, som i förbundsakten omtalas, samt ett bättre preciserande och vidare utvecklande av det i densamma föreskrivna medlings- och skiljedomsförfarandet;

samt sist, men icke minst, att det arbete för en universell och effektiv begränsning av de nationella rustningarna, som i förbundsaktens art. 8 utlovas, utan dröjsmål igångsättes och med verklig kraft bedrivs.

Utskottet uttalar den förvissning, att om Sverige inträder i förbundet, vårt lands regering skall oavlätligt hava sin uppmärksamhet inriktad

på att begagna de möjligheter, som erbjuda sig att verka för förbundets utveckling efter dessa allmänna riktlinjer.

Den förändring i Sveriges sedan långliga tider intagna ställning såsom principiellt neutral stat, som en anslutning till förbundet i viss mån kan sägas medföra, har i diskussionen anförts såsom ett viktigt moment, ägnat att resa tvivel om tillrädligheten av ett sådant steg. Fördragets bestämmelser i art. 16—17 angående deltagande i ekonomisk aktion och tillåtande av passage av trupper medföra i vissa angivna fall för medlemmarna förpliktelse, som måste medgivas icke vara förenliga med upprätthållande av fullständig neutralitet, sådant detta begrepp hittills uppfattats. Utöver dessa i nämnda stadganden noga fixerade fall har emellertid förbundsmedlem icke skyldighet att medverka i ekonomiska avspärrningsåtgärder eller medgiva genomgång för militära styrkor. Om alltså deltagande i ekonomisk aktion och tillåtande av passage av trupper under vissa förhållanden kan bli en ofrånkomlig skyldighet, och om också deltagande i militär aktion enligt art. 16 genom händelsernas tvång någon gång icke skulle kunna undvikas, bör å andra sidan framhållas, att hela den komplex av förberedande åtgärder, som förbundsakten föreskriver till tvisters biläggande, måste anses utgöra en betryggande borgen för att det alldeles övervägande antalet dylika konflikter skall kunna fredligt avvecklas. Detta måste innebära en avgjord förminskning av de risker för krigiska förvecklingar, som hittills ständigt svävat som ett hot även över länder, vilka såsom Sverige föra en bestämd freds- och neutralitetspolitik.

Det förtjänar i detta sammanhang framhåvas, att det icke är överensstämmande med rätta förhållandet, då, såsom ofta skett, det påståendet göres, att förbundsakten alldeles upphäver neutraliteten i hittills antagen mening. Detta gäller väl ifråga om krig, som enligt akten äro otillåtna, d. v. s. sådana angrepp, som igångsatts i strid mot de här antagna reglerna för förfarandet vid uppkommen konflikt. Men i andra fall kommer rätten till neutralitet även i framtiden att gälla på samma sätt som hittills.

Bedömandet av de konsekvenser, som ifråga om neutralitetens bevarande uppstå genom inträde i nationernas förbund beror emellertid ytterst på ett samtidigt avvägande av de möjligheter till upprätthållande av neutralitet i hittillsvarande mening, som kunna förefinnas för en stat som nu ställer sig utanför. Den handlingsfrihet, som i verkligheten tillkommer en stat utom förbundet, bör icke överskattas. Då förbundsmedlemmarna äro förpliktade att hindra samfärdsel mellan en dylik stat utom förbundet och den, mot vilken en igångsatt förbundsaktion är riktad,

torde möjligheten att upprätthålla de en neutral stat tillkommande rättigheter vara ytterst ringa, om ens någon. Såsom våra förut nämnda delegerade framhållit, måste därför en utanför förbundet stående stat i Sveriges ställning i händelse av förbundsaktion hava att räkna med svårigheter i fråga om handlingsfrihetens bevarande, som äro lika stora om icke större än de, som härflyta ur de med ett medlemskap av förbundet följande förpliktelserna.

Vad beträffar de praktiskt-politiska följderna av ett eventuellt avståndstagande från förbundet, anser sig utskottet jämväl i likhet med delegerade böra betona, att dessa av allt att döma skulle bliva synnerligen allvarliga. Med den skeva ställning Sverige under sådana förhållanden komme att intaga till de makter, som ingått i förbundet, skulle vårt lands utsikter att verksamt främja sina intressen i den internationella sammanlevnaden väsentligen förminskas. Då vi ha att räkna med att alla övriga inbjudna makter komma att ingå i förbundet, skulle Sverige i händelse av ett avböjande komma att stå isolerat. Enligt ingångna underrättelser stå folkrepresentationerna i våra grannländer Danmark och Norge, med vilka Sverige under de senare åren inlett en betydelsefull samverkan, beredda att lämna sitt bifall till de danska och norska regeringarnas framställningar om anslutning till förbundet. Vilka följder ett motsatt steg från Sveriges sida skulle medföra för denna samverkan i fortsättningen är lätt att inse och behöver här ej närmare utvecklas.

Från en mera allmän synpunkt betraktat måste man visserligen göra sig förtrogen med den tanken, att, såsom förut påpekats, en anslutning till förbundet någon gång kan för landet komma att medföra situationer, där vissa risker föreligga. Men å andra sidan bör ej förglömmas, att landet i en isolerad ställning icke kan påräkna det stöd och bistånd från en över starka maktmedel förfogande sammanslutning, varav det under vissa politiska situationer kan komma i trängande behov. En jämförelse, som tar sikte på det läge, som för Sverige skulle följa genom ett inträde i förbundet, och det läge, vari vårt land skulle komma, om det stannar utanför, ger alltså enligt utskottets bestämda uppfattning avgjort till resultat, att ett avböjande från svensk sida skulle medföra vida större olägenheter och risker än en anslutning. En vägran av Sverige att mottaga den till oss framförda inbjudan skulle därför icke vara förenlig med våra verkliga intressen.

Men om vid ett noggrannt överbäggande av de fördelar och nackdelar, som kunna tänkas uppstå som en följd av Sveriges anslutning till nationernas förbund, de praktiskt-politiska skälen måste anses tala för

anslutning, tillkomma principiella synpunkter, som för ett slutligt bedömande av hela frågan äga den största betydelse.

De bristfälligheter, som vidlåda förbundet, de önskemål för dess fullkomnande, som i olika avseenden kunna framhållas och som utskottet för sin del i det föregående betonat, få ej bortskymma den mäktiga och löftesrika tanke, som bär upp detsamma. Det kan ej bestridas, att förbundsfördraget, med de ledande grundsatser det innehåller, betecknar ett ofantligt betydelsefullt steg framåt till grundläggande av ett mellanfolkligt rättstillstånd. Inrättandet av nya internationella organ — utskottet erinrar om att Sverige redan givit sin anslutning till den internationella organisation för arbetarskydd, som Washingtonkonferensen i enlighet med förbundsakten begynt uppbygga — det uttryckliga erkännandet av principerna om rustningarnas begränsning och mellanstatliga avtals offentliggörande, den bestämda förpliktelsen för förbundets medlemmar att alltid göra de allvarligaste försök till fredlig lösning av uppkommande tvister, innan vapnen tillgripas, fastställandet av garantier för dessa förpliktelsers iakttagande, proklamerandet av vittgående humana och socialpolitiska internationella uppgifter — allt detta utgör viktiga moment, som innebära rika utvecklingsmöjligheter för den nya organisationsform som skapats. Denna har utgestaltats ur världskrigets ohyggliga erfarenheter, och den framträder som ett första allvarligt försök att ersätta det hittillsvarande anarkiska förhållandet staterna emellan med en mellanstatlig rättsordning till förebyggande av nya krig. Skall förbundet komma att verka på ett sätt, som överensstämmer med förbundsaktens anda, skola dess utvecklingsmöjligheter på bästa sätt kunna tillvaratagas, då är det emellertid en väsentlig förutsättning, att det vinner anslutning av alla stater, som vilja bidra till främjande av dess höga mål, världsfredens bevarande. Endast därigenom kan ett internationellt rättsmedvetande, en samlad världsoption växa fram och vinna stadga som det verkligt bärande underlaget för förbundets verksamhet.

Enligt utskottets åsikt bör Sverige ej saknas bland de kulturfolk, vilka inträda som medlemmar i förbundet till samfällt arbete för upprätthållandet av dess principer. Det steg Sverige härigenom tager innebär visserligen ett åtagande av i viss mån vidgade förpliktelser. Men skola de nya rättstankar, som genomgå förbundsakten, verkligen göra sig gällande, kan det ej ske utan att vårt land nödgas redan i förväg underkasta sig skyldigheter, till vilka det enligt sakernas förutvarande ordning ägt att efter prövning i varje särskilt fall taga ställning. Detta är en nödvändig följd av det nya betraktelsesätt, som ser tillvaratagandet av de nationella intressena i det närmaste samband med upp-

komsten och befästandet av en internationell rättsordning. För Sverige, som med sina mer än hundraåriga fredstraditioner hängivet deltagit i arbetet för den mellanfolkliga rättsutvecklingen, framstår det nu som en historisk uppgift att på det sätt som den nya tiden kräver och efter måttet av dess krafter medverka vid uppbyggandet av den rättsorganisation, som nationernas förbund avser att förverkliga.

På grund av vad utskottet ovan anfört får utskottet alltså hemställa,

1) att den av herrar Westman och Åhlmans Olof Olson avgivna motion, nr 219 i första kammaren, om framställning avseende förlängning av tidsfristen för beslut rörande Sveriges inträde i nationernas förbund, icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

2) att riksdagen, med avslag å herr Ekmans motion, nr 216, herr Reuterskiölds motion, nr 218, herr Winbergs motion, nr 225, och herr Lindhagens motion, nr 226, i första kammaren, samt herr Vennerströms motion nr 323, i andra kammaren, må, med bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition, samtycka till att Kungl. Maj:t avgiver förklaring, att Sverige ansluter sig till akten om nationernas förbund av den 28 juni 1919.

Stockholm den 1 mars 1920.

På utskottets vägnar:

HJ. BRANTING.

Vid ärendets slutbehandling hava närvarit: herrar Branting, Trygger, C. E. Svensson, Kvarnzelius, Swartz, Möller, Alexanderson, Wohlin, Wigforss, Clason, Nilsson i Malmö, Aaby Ericsson, M. Hellberg, Lindman, R. G. Hamilton, Larsson i Västerås, Magnusson i Tumlhult, Eriksson i Grängesberg, Röing, Engberg, Nilsson i Bonarp, Janson i Kungsör, Vennerström och Hederstierna.

Reservationer.

I. Vid punkt 1:o i utskottets hemställan:

av hrr *Wohlin, Clason, Magnusson* i Tumhult, *Nilsson* i Bonarp och *Vennerström*, som ansett att utskottet bort tillstyrka bifall till hrr *Vestmans* och *Åhlmans Olof Olssons* motion.

II. Vid punkt 2:o i utskottets hemställan:

dels av herrar *Trygger, Clason, Aaby Ericsson, Lindman, Magnusson* i Tumhult och *Nilsson* i Bonarp, som anfört följande:

Med varma förhoppningar har det svenska folket omfattat tanken på ett nationernas förbund med uppgift att ställa staternas inbördes förhållanden icke under maktens utan under rättens och billighetens herravälde. Kriget har för vårt land med ökad styrka framstått såsom en kulturens fiende, och genom en mer än hundraårig neutralitetspolitik har Sveriges folk kraftigt understrukt denna sin uppfattning. Detta ha vi så mycket lättare kunnat göra, som otaliga band av aktning, vänskap och tacksamhet förena oss med världens kulturstater. Då man nu inbjudit vårt folk att ansluta sig till förbundsakten för nationernas förbund, hava vi med det största erkännande tagit del av de grundsatser, som i ingressen till densamma uttalas såsom normgivande för det nya förbundet. Att rätt och heder skola utgöra grundvalen för internationella förbindelser, att rättesnöret för regeringarnas handlande skall vara den internationella rättens föreskrifter, att krig skola såvitt möjligt förekommas samt att rättvisa och fördragstrohet skola behärska staternas inbördes förbindelser, allt detta är ett vackert program, som ett verkligt nationernas förbund med skäl kunde sätta sin stolthet i att förverkliga. Dessa uttalade grundsatser torde få anses giva Sverige åtminstone den garantin, att vårt folk fritt och utan risk att missförstås äger pröva, huruvida den förbundsakt, man inbjudit oss att biträda, uppfyller de förutsättningar,

som enligt vår mening fordras för att förbundet skall kunna fylla sin höga uppgift.

Redan det sätt, varpå förbundet skapats, är dock ägnat att väcka allvarliga betänkligheter. Medan de i världskriget deltagande allierade och associerade makterna, fördragets s. k. signatärmakter, ensamma fått såsom likställda överlägga om och utforma de särskilda förbundsbestämmelserna, har man ställt Sverige inför kravet att inom en kort frist bestämma, om vi utan förbehåll ville godkänna avtalet, detta trots att vid tiden för vårt avgörande en bland de förnämsta signatärmakterna, Amerikas Förenta stater, ännu icke definitivt avgjort, om eller på vilka villkor denna makt vill ingå i förbundet. Denna omständighet i förening med det förhållandet, att stater med Europas halva folkmängd ännu icke medgivits rätt att ansluta sig till förbundet, bidrager till att förminska möjligheten för oss att bedöma, om hänsynen till Sveriges väl tillåter oss att binda vårt land vid denna nya sammanslutning. Densamma får oneligen genom nu påpekade förhållanden mera karaktären av en allians under ledning av de segrande stormakterna än av ett nationernas förbund till mänsklighetens bästa. Ett uttryck för att denna vår syn på saken är riktig ligger otvivelaktigt däri, att förbundsakten utgör första kapitlet i den mellan den s. k. ententens stater och Tyskland avslutade fredstraktaten.

Huvudsakligen avgörande för vårt beslut måste dock bliva de i förbundsakten intagna bestämmelserna. Att genom dessa Sveriges rätt att själv bestämma över sina angelägenheter, på sätt har skett nästan så länge riket ägt bestånd, samt att fortfarande upprätthålla sin neutralitet måste lida vissa inskränkningar, är något, som följer av själva naturen av ett nationernas förbund. Allt beror emellertid på omfattningen av dessa inskränkningar och på de fördelar, som i stället skulle komma oss till del genom inträde i förbundet. I nämnda avseende lider förbundsakten av en brist, vilken särskilt för en mindre stat är av en väsentlig betydelse, nämligen fördragsbestämmelsernas oklarhet och mångtydighet. Därigenom bli vi ur stånd att klart överblicka vare sig vilka rättigheter som skulle tillkomma vårt land såsom förbundsmedlem eller vilka förpliktelser vi enligt fördraget skulle underkastas. Sålunda måste det, särskilt i betraktande av gjorda uttalanden, vara ovisst, huruvida vårt land icke genom inträde i förbundet får ställningen av ett slags garant för genomförandet av fredsfördragets övriga bestämmelser. Åtminstone förpliktelsen att gent emot alla angrepp utifrån upprätthålla den genom fredsfördraget gjorda territoriella regleringen synes med ett visst fog kunna anses framgå ur lydelsen av art. 10. Vidare lämnar

art. 16 i ovisshet, huruvida vid ett krig, som med kränkning av förbundsfördraget börjar, vi äro förpliktade att med militära maktmedel medverka vid aktionen emot den fördragsbrytande staten. Denna ovisshet träffar tydligen även vår rättighet att, om vi själva angripas, få militärisk hjälp av övriga förbundsmedlemmar. Klart är, att denna situation måste bli utav den största betydelse med avseende på de militära bördor vi måste underkasta oss för att kunna säkerställa vårt oberoende.

Men härmed må vara huru som helst, vad som är otvivelaktigt är, att vi i händelse av en dylik krigisk förveckling vore förpliktade såväl att omedelbart avbryta alla förbindelser av kommersiell eller finansiell art med den fördragsbrytande staten, att förbjuda alla förbindelser mellan vårt lands innebyggare och innebyggarna i ifrågavarande stat samt att förhindra alla förbindelser av finansiell, kommersiell eller personlig art mellan denna stats innebyggare och innebyggare i varje annan stat, oberoende därav huruvida den tillhör förbundet eller ej. Genom dessa bestämmelser synes den s. k. hungerblockaden av ett folk ha blivit införlivad nästan såsom ett rättsinstitut i den nya folkrätten, något som står i skarp strid mot vårt folks rättsmedvetande. Men därtill kommer, att alla dessa åtgärder synbarligen medföra fara att inveckla vårt folk i allvarliga krigiska förvecklingar. Detta blir så mycket lättare följden, som vi därjämte äro förpliktade att vidtaga erforderliga åtgärder för att inom vårt område underlätta fri passage för andra förbundsmedlemmars militära styrkor, som bekämpa den fördragsbrytande staten. Något utrymme för vår hävdvunna neutralitetspolitik finns följaktligen icke i en dylik situation, utan mot våra intressen, mot våra önsknings kunna vi invecklas i krig kanske på vårt eget område, och detta, såsom förut sagts, utan att äga en klar och obestridlig rätt till hjälp från dem, vilka kanske genom sina åtgärder föranlett det fördragsbrott, mot vilket den militära aktionen riktas.

Men det stannar icke vid fördragsbestämmelsernas bristfällighet i angivna avseenden. Betydelsen av denna bristfällighet står i väsentligt beroende av vem som äger det avgörande inflytandet i fråga om dessa stadgandens tillämpning. Från denna synpunkt blir det uppenbarligen av största betydelse, vilken anslutningen blir till förbundet och vilka makter där hava en inflytelserik ställning — detta gör ovissheten om Förenta staternas ställning till förbundet till en synnerligen viktig fråga — samt särskilt vilken möjlighet vårt land skulle äga att göra sin mening gällande inom förbundet.

Förbundets förnämsta organ äro rådet och förbundsförsamlingen.

Emot vad som borde vara fallet har rådet blivit så gott som allsmäktigt, medan församlingen skjutits starkt tillbaka. I denna förbundsförsamling äger varje förbundsmedlem säte, och majoriteten därstädes utgöres, egendomligt nog, av utomeuropeiska stater och självstyrande kolonier. Rådet åter består av de fem allierade och associerade huvudmakterna eller, om Amerikas Förenta stater icke ingå i förbundet, av de övriga fyra. Dessutom hava fyra mindre makter säte i rådet. Att intaga dylik plats hava i fördraget utsetts Belgien, Brasilien, Grekland och Spanien. Dessa sitta i rådet, till dess förbundsförsamlingen bland sina medlemmar utser andra. Oklart är emellertid vilken majoritet som fordras för en dylik förändring. Fordras enhällighet, lärers utsikten icke vara stor för någon av de övriga att komma in i rådet. Då rådet i regel måste vara enhälligt för att ett beslut skall åstadkommas, ligger det ock nära till hands att antaga, att man icke kommer att vara synnerligen benägen för förändringar i rådets sammansättning. Häre ligger en stor fara för att rådets politik kommer att bestämmas av alltför stor hänsyn för de staters intressen, som där äro representerade. Den allianskaraktär, som vi förut trott oss finna hos förbundet, kommer härigenom att i hög grad förstärkas. Sverige har föga utsigt att få någon plats i rådet, såvida det icke gäller en fråga, som speciellt berör dess intressen. Att utom rådet skulle stanna jämväl åtskilliga mindre stater såsom Danmark, Holland, Norge och Schweiz, vilka liksom vårt land kunna ha anspråk att räknas bland världens förnämsta kulturbärande och fredsälskande stater, är uppenbarligen till skada för förbundets utveckling i rätt riktning.

Förbundets råd har såsom sagts vitt gående befogenheter. Visserligen kan icke rådet hindra förbundsförsamlingen att med två tredjedelars majoritet upptaga nya medlemmar i förbundet, men utan rådets medgivande kan icke församlingen ge en makt rätt att ständigt representeras i rådet eller öka antalet av de valda rådsmedlemmar, som där äga representationsrätt. Det är rådet, som genom sin inbjudan avgör, om en fråga speciellt berör en utom rådet stående förbundsmedlems intressen och på grund därav rätt tillkommer honom att deltaga vid frågans handläggning inom rådet. Det är rådet, som uppgör visserligen blott planer till rustningarnes begränsning men som, när en stat en gång fixerat sin försvarsstyrka, avgör om en ändring, som staten av hänsyn till sin nationella säkerhet kan finna nödvändig, får vidtagas. Det är rådet, som synes ha bestämmanderätten angående vilka privata företag skola äga rätt att tillverka vapen och krigsförnödenheter. Det är rådet, som vid angrepp eller fara för angrepp mot förbundsmedlems territori-

ella integritet och politiska oberoende, skall taga i övervägande på vad sätt förbundsmedlems i art. 10 stadgade förpliktelse att skydda denna integritet och oberoende skall genomföras. Det är rådet, som vid varje krig eller krigshot synes ha att taga de mått och steg, som äro ägnade att verksamt trygga freden mellan staterna. Det är rådet, som föreslår de åtgärder, vilka skola åvägbringa en skiljedoms verkställighet. Det är rådet, som bestämmer huruvida en stats invändning, att en tvistig fråga enligt internationell rätt tillkommer statens eget avgörande, skall beaktas eller ej. Det är rådet, vars enhälliga uttalande i en till detsamma hänskjuten tvist gör förbundsmedlem, som angriper den hos rådet vinnande, till fördragsbrytare med alla därav i art. 16 nämnda konsekvenser. Det fordras rådsmedlemmarnas röster för att, därest dylik tvist hänskjutits till förbundsförsamlingen och av dennas majoritet avgjorts, detta avgörande skall få samma betydelse som ett rådsavgörande. Det är rådet, som vid fördragsbrytande krig har att föreslå och faktiskt kanske bestämma, med vilka lant-, sjö- och luftstridskrafter de särskilda förbundsmedlemmarna skola bidra vid förbundets aktion mot fredsbrytaren. Det är rådet, som beslutar om uteslutande ur förbundet av förbundsmedlem, som enligt rådets mening brutit mot någon av de ur förbundsfördraget härflytande förpliktelser. Det är rådet, som har överinseende över mandatstaterna i fråga om de under förbundet stående kolonier och territorier. Det fordras slutligen de i rådet representerade staternas bifall för att ett av förbundsförsamlingens majoritet fattat beslut om ändring i förbundsakten skall bliva gällande.

Vad nu anförts angående rådets befogenheter torde otvetydigt ådagalägga, till vems förmån den inskränkning i vår suveränitet skulle givas som ett inträde i förbundet medför. Icke förbundet självt, representerat av förbundsförsamlingen utan rådet eller med andra ord de makter, som äro representerade i rådet, skulle erhålla den maktbefogenhet, som berövats de svenska statsmakterna. Då härtill kommer att den ställning, som förbundsrådet tillerkänt rådsmakterna, måste rent faktiskt för dem medföra ett betydande inflytande även på frågor, som icke egentligen ligga inom deras maktområde, såsom ekonomiska och finansiella, framstå fördragets bestämmelser om förbundets organ och dessas kompetens såsom egnade att i oskälighet inkräkta på förbundsstaternas suveränitet och handlingsfrihet. Ett inträde i förbundet, sådant det skapats genom det föreliggande förbundsfördraget, skulle följaktligen enligt vår mening i sina grundvalar rubba det nationella oberoende, som Sveriges folk under seklers arbete uppbyggt och med de största offer hittills bevarat. Vår självbestämmingsrätt, vår neutralitet och vårt stat-

liga oberoende, med ett ord allt vad vi ha kärt och dyrbart, vårt fädernesland, bleve underkastat främmande makters gottfinnande och till tjänst för deras särskilda intressen, om vi skulle sätta vårt namn under den förbundsakt, som man erbjudit oss att nu biträda. Man har visserligen gjort gällande att, om vi ställde oss utom förbundet, faran för vårt oberoende och vår handlingsfrihet icke skulle undvikas utan snarare bliva större. Valet skulle således stå icke mellan ett ont och ett gott utan mellan tvenne onda ting, av vilka man borde taga det minst skadliga. Detta resonemang förräder en misstro till andan inom förbundet, som överskrider även en långt gående pessimism. Samma män, som anse att man med lugn kan åt förbundets ledare överlämna tolkningen av de oklara bestämmelserna angående våra rättigheter och förpliktelser, om vi gå in i förbundet, hålla före att förbundet skulle göra vår ställning olidlig, om vi begagnade oss av vår obestridda rätt att stå utom förbundet, detta trots det att vi samvetsgrannt uppfyllde våra internationella förpliktelser. Vi för vår del gå icke så vitt i misstro mot förbundets framtida verksamhet. Långvarig erfarenhet har för övrigt visat, att vårt folks djupa fredskärlek och allvarliga pliktuppfyllelse mot andra stater kunnat, även under de vanskligaste förhållanden, bevara vår frihet och oberoende. I förtröstan på sanningens och rättens makt förvänta vi samma resultat i framtiden. Vi gå hellre med öppen blick faror till mötes än låta oss med förbundna ögon av andra föras mot olyckor, som vi själva genom vaksamhet och klokhet kanske kunnat förekomma.

Man har slutligen för vårt inträde i förbundet fört fram det stora principiella skälet, att den tanke, som anses trots allt i detta ha fått åtminstone något förverkligande, är en av mänsklighetens ädlaste uppsåt samt att vi inom förbundet långt mer, än om vi ställde oss utanför, skulle kunna bidra till att förbundet förvandlades från vad det är till vad det i civilisationens intresse borde vara. Härpå vilja vi giva det svar, att de män, som på ett så lysande sätt gjort sig förtjänta om sina länder genom den kraft de utvecklats till hävdande av deras intressen i världskriget, kanske just på grund därav haft svårt att organisera ett nationernas förbund, där tillräckligt utrymme lämnades åt övriga staters berättigade intressen. Och enligt vår mening är det Sveriges plikt mot sig självt och mänskligheten att högt för hela världen förklara, att den föreliggande förbundsakten synes ersätta den förra jämviktspolitiken icke med ett tillfredsställande mellanfolkligt rättstillstånd utan med en internationell diktatur. Tydligare kunna vi ej göra denna förklaring än genom att vägra biträda den nya maktgrupperingen. Vårt folk har under loppet av sin historia, utan att beakta företagens exempellösa vå-

dor, gjort insatsen av hela sin välfärd för att åt mänskligheten rädda dess dyrbaraste rätt, samvetsfriheten. Det må icke anses förmätet, om vår generation i anslutning till denna stolta tradition söker åt folken bevara den frihet under skyddet av en internationell rättsordning, som hittills beretts individen inom ett ordnat samhälle.

Den dag, då tillfälle kan givas oss att inträda i ett nationernas förbund, som, under tillbörlig hänsyn till nationernas frihet och till kulturfolkens så vitt möjligt genomförda likställighet, söker förena dessa till samverkan för fredens upprätthållande och en fast internationell rättsordnings uppbyggande, skall finna oss färdiga att med tacksamhet och glad förhoppning giva stora offer för en sådan skapelse av folkens känsla för solidaritet och broderskap. Men vi skulle avlägsna oss från detta mål, om vi anslöte oss till den nu framlagda förbundsakten.

På grund av vad vi sålunda anfört hemställa vi,

att riksdagen icke måtte bifalla vad Kungl. Maj:t i förevarande proposition föreslagit.

dels av herr *Swartz*, som ansett, att utskottet bort hemställa,

att riksdagen, under uttalande att, innan Förenta staterna fattat beslut om och på vilka villkor de önska inträda i nationernas förbund, slutlig ställning ej kunde tagas till frågan om Sveriges anslutning till sagda förbund, måtte förklara, att Kungl. Maj:ts proposition ej för närvarande kunde bifallas.

dels av herr *Wohlin*, vilken hemställt, att utskottets utlåtande måtte erhålla följande lydelse:

»Utskottet har tagit innehållet i Kungl. Maj:ts förevarande proposition samt de till utskottet överlämnade handlingarna under noggrant överbäggande.

Utskottet är förvissat om att det svenska folket livligt delar önskan, att krigen hädanefter måtte kunna förebyggas genom skapandet av en på rätten grundad internationell ordning. Utskottet finner även, att, i den mån det föreliggande förslaget till upprättande av ett folkens förbund förverkligar strävandena i denna riktning, förslaget bör hälsas med tillfredsställelse. Att förbundsakten, såsom från alla sidor erkännes,

innehåller brister, skulle icke i och för sig utgöra hinder mot Sveriges anslutning till densamma. Från intet håll lär nämligen kunna uppställas den fordran, att det första försöket efter världskriget till upprättande av en mellanstatlig rättsordning skall vara fullkomligt.

För att emellertid en stat med Sveriges traditioner som den internationella rättstankens företrädare skall kunna ingå som medlem i det folkförbund, som bygger på den föreliggande förbundsakten, kräves dock, att denna förbundsakt verkligen för det allmänna rättsmedvetandet inom vårt land framstår såsom en säker grundval för en internationell freds- och rättsordning. Ur praktisk politisk synpunkt kan ett inträde i förbundet därtill endast försvaras under förutsättning, att de faror för Sverige, som ett sådant inträde under nuvarande världsförhållanden måste medföra, fullt uppvägas av de därmed för oss förenade fördelarna.

Såvitt utskottet för närvarande förmår att bedöma, föreligga i sist angivna hänseenden mycket starka skäl till tvivel. De i förbundsakten upptagna grundläggande bestämmelserna utgöra väl en viss garanti för att konflikter mellan olika stater skola kunna fredligt avvecklas, men de kunna dock ingalunda förebygga krig. Akten bygger icke på inrättandet av internationella dömande myndigheter med erforderlig maktbefogenhet. Det synes utskottet icke rätt väl överensstämman med Sveriges intressen att utan förbehåll ansluta sig till en förbundsakt som den förevarande, vilken, särskilt i fråga om de viktiga artiklarna 10 och 16, lämnar rum för så olika tolkningar och vilken i varje fall är så avfattad, att Sverige i viss situation kan bliva nödgat att tillåta utländska trupper att begagna landet för genomtåg och således som militär operationsbas. Även om juridisk förpliktelse icke föreligger att med svenska väpnade styrkor medverka vid exekution av folkförbundets beslut, måste skyldigheten att medgiva passage av främmande trupper anses medföra ett så stort avsteg från Sveriges sekelgamla och även under världskriget upprätthållna neutralitetspolitik, att enligt utskottets uppfattning riksdagen av omsorg om rikets säkerställande mot att indragas i krigiska förvecklingar icke bör påtaga sig ansvaret för detsamma. Enligt förbundsakten kan förbundsmedlem dessutom förpliktas tillgripa sådana ekonomiska aktionsmedel som hungerblockader, vilka, när de hittills använts, med rätta inom neutrala länder väckt starkt ogillande och vilka strida mot en sann neutralitetspolitik och mot av Sverige hävdade rättsgrundsatser.

I detta sammanhang vill utskottet även uttala, att de fördelar i form av ökad trygghet mot yttre angrepp, som Sverige skulle kunna ernå genom en anslutning till den förevarande förbundsakten, synas vara alltför osäkra för att uppväga de utrikespolitiska olägenheter för vårt

land och den minskning i vårt folks förtroende för egen kraft, som komme att följa av de betydande inskränkningarna i Sveriges handlingsfrihet och självbestämmanderätt.

Sveriges möjligheter att såsom medlem av förbundet verka för en förbättring av detsamma äro i avsevärd mån kringskurna på grund av att förbundsrådet intager en så förhärskande ställning och Sverige icke kan påräkna en stadigvarande representation inom rådet.

En särskild anledning till ovisshet, huruvida folkförbundets verksamhet kommer att motsvara berättigade förväntningar, ligger, såsom från alla håll medges, i att Nordamerikas Förenta Stater — ehuru väl dessa staters nuvarande president anses som initiativtagaren till folkförbundets upprättande — såvitt för närvarande kan bedömas icke synas komma att inträda i förbundet åtminstone utan sådana förbehåll, som skola avsevärt minska denna makts intresse att verka återhållande i fråga om för mindre stater ödesdigra åtgärder från folkförbundets sida. Även av det skälet synes vid det förestående beslutets fattande särskild hänsyn böra tagas till Förenta Staternas hållning, att en så stor del av den svenska folkstammen ingår i Förenta Staternas befolkning.

Slutligen kan utskottet icke undgå att framhålla, att även om riksdagens konstitutionella beslutanderätt icke i och för sig inskränkes genom Sveriges inträde i förbundet, denna beslutanderätt dock efter sådant inträde icke skulle kunna fritt utövas. Skulle riksdagen vägra sitt samtycke till en grundlagsändring eller annan lagstiftningsåtgärd, som förutsättes för fullgörande av de förpliktelser, Sverige såsom förbundsmedlem iklätt sig, måste detta medföra allvarliga följder. Det riktiga får anses vara att, innan Sverige inträder i förbundet, erforderliga ändringar i grundlag och annan lag vidtagas.

På grund av vad utskottet sålunda anfört får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte besluta att avgiva det svar å Kungl. Maj:ts förevarande proposition, att riksdagen livligt sympatiserar med strävandena att skapa en på rätten grundad internationell ordning och anser Sverige böra medverka till upprättandet av ett öppet och fredsbetryggande nationernas förbund men likväl icke kunna bifalla Kungl. Maj:ts förslag att riksdagen må samtycka till att Kungl. Maj:t avgiver förklaring, att Sverige ansluter sig till akten om nationernas förbund av den 28 juni 1919.»

dels av herr *Vennerström* som anfört:

Som representant i det särskilda utskottet för riksdagens socialdemokratiska vänstergrupp kan jag ej biträda utskottsmajoritetens hemställan till riksdagen att bifalla Kungl. Maj:ts förslag om anslutning till nationernas förbund. En vänstersocialistisk vägran att medverka till Sveriges inträde i nationernas förbund är ej liktydig med fientlighet mot eller likgiltighet för den ursprungliga, vackra framtidstanke, som nu tagit sig ett skröpligt uttryck i nationernas förbund. På grundval av solidariteten mellan alla länders proletärer ha de socialistiskt tänkande befolkningslagren alltid arbetat för att undanröjda de nationella intressekonflikter, som manifesterat sig i väldiga rustningar och slutligen mynnat ut i världskriget. De socialistiska internationerna äro det senaste halva seklets kraftigaste försök att sätta en fast mellanfolklig ordning och ett intimt mellanfolkligt samarbete i stället för den kapitalistiska våldsanarki, som byggt på en bestående nationell rivalitet.

I full överensstämmelse med sin internationellt socialistiska åskådning se vänstersocialisterna med glädje och äro beredda att med all kraft medverka till Sveriges inträde i ett verkligt nationernas förbund. De instämma säkerligen helt och fullt i första punkten i den förklaring, som enligt Lindhagens motion bör avlämnas som svar på inbjudningen att inträda i nationernas förbund: »att Sverige med tillfredsställelse motser bildandet av ett folkens förbund och synnerligen gärna ansluter sig till en sådan organisation». I ett folkens förbund, skapat och uppbyggt av folken själva, byggt på demokratiska principer och fyllt med en folklig anda, se vänstersocialisterna en oundgänglig förutsättning för att mänskligheten en gång skall kunna komma bort från det nuvarande kapitalistiska systemets mellanfolkliga massmord och inre sociala förtryck. I det nationernas förbund, till vilket Sverige nu inbjudes att ansluta sig, har emellertid idén om ett folkens förbund vid omsättningen i det praktiska livet blivit omformad och karrikerad. Då nationernas förbund i sin nuvarande gestaltning i stället lägger hinder i vägen för uppnåendet av det socialistiska mellanfolkliga målet och då förbundet i många betydelsefulla punkter står i avgörande motsättning mot de ledande principerna för det socialdemokratiska vänsterpartiets program och hela socialistiska åskådning, är det ur vänstersocialistisk synpunkt omöjligt att yrka bifall till Sveriges inträde i detsamma.

I sin tillkomst och i sin utformning har nationernas förbund ingenting av den demokratiens och folklighetens anda, som enligt själva namnet borde vara den ledande i ett folkens förbund. Överallt spårar man tvärtom despoti och fåtalsvälde. Vid förbundets skapande ha såväl de

besegrade folken som de neutrala staterna hållits fullständigt utanför varje medbestämmanderätt. Förbundet är endast de segrande staternas förbund. Men det är icke de segrande folkens förbund. Det är de segrande regeringarnas förbund. Varken folken själva eller folkrepresentationerna ha haft något inflytande på de konferenser, som i Paris föregingo det definitiva godkännandet av förbundsakten. En handfull allsmäktiga diktatorer ha ensamma avgjort, hurdana stadgandena skola vara till det förbund, i vilket folken nu erbjudes att inträda.

Vid granskning av förbundsaktens innehåll spåra vi allestädes samma minoritetsdiktatur som kommit till synes i sättet för förbundets skapande. Förbundets tvenne ledande organ äro delegeradeförsamlingen och rådet, det förra motsvarande förbundets parlament, det senare dess regering. Förbundsparlamentet är fullständigt betydelselöst. Förbundsregeringen har all makt och myndighet. Rådet utarbetar planerna för varje förbundsstats militärväsende, beslutar om ekonomisk blockad och militäraktion, utesluter förbundsmedlemmar o. s. v. Och i detta råd äro folkens aristokrater, stormakterna, de styrande och ställande. Folkens parias, småstaterna — bland dem Skandinaviens — spela blott statistroll. Inom varje stat kräver demokratien, att parlamentet skall hava beslutanderätten och att regeringen skall vara det verkställande organet. I nationernas förbund tillerkännes förbundsregeringen all faktisk beslutanderätt och förbundsparlamentet är bara en dekoration. Återigen en minoritetsdiktaturens och despotiens anda, alldeles oförenlig med de demokratiska principer, som borde vara oundgängliga som grundval för ett verkligt folkens förbund.

Med större energi än något annat parti har det socialdemokratiska vänsterpartiet gått i elden för en fullständig avskrivning av militärväsendet. Det hemska åskådningsmaterial angående de militära rustningarnas förbannelse för alla folk, som världskriget har levererat, har hos de pacifistiskt tänkande breda folklagren framskapat en allt mera rotfast åskådning, att det ligger i alla folksintressen att snarast möjligt genomföra en radikal avskrivning av alla rustningar. Man trodde sig i nationernas förbund erhålla detta instrument, varmed folken hänsynslöst skulle rödja militärsystemen ur världen. Men sådant nationernas förbund nu är, har det fullständigt kommit dessa förhoppningar på skam. I förbundsakten ser man icke en fast vilja till total avrustning folken emellan, knappast ens till en mera avsevärd lättnad i rustningsbördorna. Lika litet som man ser någon vilja till avrustning i de synnerligen omfattande militära program för den närmaste tiden, som de segrande stormakterna på ententesidan nyligen framlagt. Frankrike skall tillsvidare behålla sin tre-

åriga värnplikt och England sin övermäktiga flotta. Begränsningen av rustningarna är i förbundsakten erkänd som en allmän princip, men inga som helst fasta grunder för principens genomförande äro fastställda. Till vilken gräns rustningarna skola fixeras beror mest på förbundsrådet. Då detta är övervägande sammansatt av ententens stormakter, bliva dess militära intressen normgivande för de smärre förbundsstaternas rustningar.

Förbundsaktens artikel 8 fastslår, att de enskilda förbundsstaternas rustningar böra fixeras vid det som är förenligt med den nationella säkerheten och med genomförande av internationella förpliktelser förmedelst en samfällid militär aktion. Förbundsrådet utarbetar rustningsplanen för varje förbundsstat. Visserligen har varje stat formellt rätten att säga ja eller nej till den framlagda planen. Men i realiteten blir rådets stormaktsvilja den bestämmande. I samma artikel föreskrives att den av rådet utarbetade rustningsplanen skall taga hänsyn till varje stats geografiska läge. Då Sverige av ententens stormakter, de ledande inom rådet, till följd av sitt geografiska läge betraktas som förbundets viktigaste utpost intill Östersjön, där det icke är uteslutet att ententen befarar en krigisk konflikt, kan man taga för visst att Sverige kommer att föreskrivas en i förhållandet till andra småstater proportionellt ganska betydande rustningsbörda.

De militära myndigheterna befara, att Sverige vid inträde i Nationernas förbund t. o. m. skall nödgas öka sina rustningar. Från sina militära utgångspunkter anser generalstabschefen Tingsten i sitt officiella yttrande, att ett inträde i Nationernas förbund innebär en försämring av nationens militärpolitiska läge. Han yttrar följande: »För försvarsväsendet i en stat, sådan som Sverige, som sedan lång tid tillbaka inriktat sin försvarsorganisation allenast på den nationella säkerhetens tryggande, tillkommer alltså genom medlemskapet i Nationernas förbund en ytterligare uppgift, vilken, för att det försvarspolitiska läget icke skall försämrast genom inträde i Nationernas förbund, kan kräva en ökning av hittills varande försvarsanordningar, därest dessa i och för det nationella försvaret för framtiden äro behöfliga i samma omfattning som förut.» Samma åskådning möter för Norges vidkommande i de norska militära myndigheternas officiella yttranden angående inträde i Nationernas förbund. Den norska generalstaben yttrar: »Det kan fruktas, att de små nationerna efter deras inträde i förbundet skola bli starkare belastade och lättare överansträngda än tidigare, då de helt självständigt kunde ordna sitt försvarsväsende». Den norska amiralstaben yttrar: »Att döma av artikel 16 må vi vara förberedda på, att det skall ställas

större krav på vårt sjöförsvaret än nu är fallet.» Och försvarsdepartementet yttrar bl. a.: »Det kan långt ifrån anses som säkert, att vi få ett billigare försvar än vi tidigare har haft.» Dessa av enbart militära skäl dikterade farhågor för ökad rustningsbörda kunna tåla vid en betydlig prutning. För Sveriges del är man dock berättigad draga den slutsatsen, att vårt land vid ett inträde i Nationernas förbund måste säga farväl till förhoppningarna att kunna bedriva avrustningen i det tempo, som från de socialdemokratiska arbetarmassorna har kräfts. Vid inträde i Nationernas förbund lägger man avrustningskravet utanför dörren. För en representant för det socialdemokratiska vänsterpartiet, som alltjämt fordrar total avrustning, är det av denna grund omöjligt att yrka bifall till inträde i Nationernas förbund.

I full överensstämmelse med sin vägran att på allvar taga itu med avrustningsproblemet ha förbundets diktatoriska skapare ej tillmätt skiljedomsinstitutet en avgörande roll vid lösningen av de mellanfolkliga tvistefrågorna. Från pacifistiskt och socialistiskt håll har man städse hållit på den obligatoriska skiljedomen såsom skiljemedel i alla mellanfolkliga konflikter. Det har alltid skarpt klandrats, att enligt Haagkonventionen och gängse fördrag skiljedomen hittills tillmätts blott ett ganska begränsat utrymme. Andra socialistiska internationals kongress i Bern i februari 1919 krävde, att i folkförbundet skulle skapas instrument, som genom medling och skiljedom kunna antingen förebygga eller bilägga alla tvister mellan folken, även sådana frågor, vilka betecknas som livs- och äresfrågor. I frågan om skiljedom har Nationernas förbund ej gått nämnvärt utanför den förut fixerade ramen. Krig såsom ett skiljemedel vid internationella tvister uteslutes icke av förbundsakten. Krigsprincipen rymmes fortfarande inom den nya mellanfolkliga ordningen. Kriget har rent av i vissa fall blivit legaliserat. Det socialistiska vänsterpartiet kan vara med om anslutning blott till ett sådant Nationernas förbund, som är berett att helt avskaffa kriget såsom medel att avgöra mellanfolkliga tvister, och för detta ändamål är det berett att upprätta en fast internationell skiljedomstol med för alla parter obligatoriskt förbindande domsutslag.

Sveriges inträde i Nationernas förbund innebär en total brytning med Sveriges gamla neutralitetspolitik, sådan den utgestaltats under Sveriges sekellånga fredshistoria. Under världskriget har Sverige sökt upprätthålla en åt alla håll liksidig neutralitetspolitik och vägrat inlåta sig på någon som helst allianspolitik. Just därigenom har Sverige kunnat undgå att dragas in i krigets elände. Då en liten flock desperados yrkade på Sveriges modiga uppslutning på Centralmakternas sida, reste

Sveriges demokrati ett förbittrat motstånd mot tanken på uppgivande av vår neutralitet. Nu är den regeringsdemokrati, som dikterat särskilda utskottets majoritetsbeslut, färdig att genom anslutning till Nationernas förbund definitivt uppgiva Sveriges neutralitetspolitik och sluta upp i allians åt ett annat stormakthåll. Då Central-Europa och Öst-Europa icke är inbjudna att ta säte och stämma i Nationernas förbund och då Amerika antingen stannar utanför eller går in med reservation, som gör anslutningen blott formell, blir Nationernas förbund endast en trustsammanslutning av ententens stormakter och deras vasaller jämte de neutrala stater, som under kriget kommit i mer eller mindre beroende av ententen. I Sveriges fega undfallenhet för ententens önskningsar att göra Sverige medansvarigt i sin förnuftslösa Rysslandspolitik och pressa in Sverige i inringningen mot Ryssland har man under de senaste två åren kunnat skönja början till Sveriges uppslutning i ententealliansen. Ett inträde nu i ett Nationernas förbund, som ingenting annat är än en ententeallians, stryker endast under Sveriges faktiskt pågående nyorientering åt en förut förkastad allianspolitik med alla dess farliga ekonomiska, militära och krigiska konsekvenser.

Vid inträde i Nationernas förbund kan Sverige icke längre behålla sin neutralitet med vänskapligt samförstånd åt alla håll och frontställning åt intet håll. Neutraliteten rymmes icke inom Nationernas förbund. Förbundsakten bannlyser detta begrepp. Utom genom rådets tillstånd i ett enda undantagsfall: Schweiz. Sverige kan icke längre hålla sig neutralt och fredligt utanför uppstående krigiska konflikter. På hemställan eller befallning från förbundets råd kan Sverige tvingas in i ekonomisk blockad eller militäraktion icke blott mot grannar, med vilka det förut städse levat på fredsfot, utan ock mot fjärran länder, med vilka Sverige har ingenting alls att skaffa. Denna omkastning i Sveriges neutralitetspolitik markeras i regeringspropositionens yttrande, att de svenska statsmakterna måste ändra värnpliktslagens föreskrifter, så att värnpliktiga truppers användning utom riket möjliggöres, samt att de måste ändra regeringsformen § 74, vilken i sin nuvarande lydelse medger tillämpning av den s. k. rekvisitionslagstiftningen endast när fråga är om upprätthållande av Sveriges neutralitet eller avvärjande av befarat eller börjat angrepp, alltså icke för det fall, att Sverige som medlem av förbundet skulle delta i en militäraktion för dess räkning.

Genom de åtaganden, som Sverige ikläder sig genom godkännande av förbundsaktens innehåll utsättes vårt land för farliga krigiska risker. Visserligen ålägges Sverige av förbundsakten icke formellt att jakande besvara en hemställan från förbundsrådet att lämna svensk militär som

hjälp till en av förbundet påkallad militäraktion. Men en hemställan från ett så övermäktigt håll är i realiteten liktydig med en befallning och skall säkerligen av Sverige uppfattas som en sådan. I enlighet med förbundsakten tvingas Sverige vid en internationell militäroperation att lämna fri passage för förbundsarméer liksom förbundets flottavdelningar. I och med att så sker är Sverige en operationsbas för kriget och indraget i detsamma samt ett föremål för militära anfall från den stat, mot vilken förbundets aktion är riktad. Greklands öde under världskriget ger en bitter lärdom. Även om Sverige land- eller sjövägen är ganska väl skyddat för dylika anfall så ligger det dock öppet för luftanfall med alla dess fruktansvärda förödelse. För övrigt övergår en ekonomisk blockad, i vilken Sverige enligt förbundsakten tvingas att på rådets befallning deltaga, av sig själv med nödvändighet i en militär konflikt. Då Schweiz har kunnat erhålla tillstånd att behålla en permanent neutralitet, borde även Sverige med sina gamla neutralitets- och fredstraditioner vara berättigat att vidhålla sin neutralitet. Så länge som Nationernas förbund icke tillerkänner Sverige rätten att av sin egen fria vilja leva i fred och samförstånd med den övriga världen, kan det socialdemokratiska vänsterpartiet icke medverka till Sveriges inträde i Nationernas förbund.

Det för Sveriges vidkommande kanske mest ödesdigra i förbundsakten är dess sammankoppling med fredsfördraget i Versailles. Nationernas förbund har tillkommit i våldsfreden i Versailles och blivit präglad av dess våldsanda. Redan i denna sammankoppling ligger ett starkt bevis för den förmodan att Nationernas förbund i sin nuvarande utformning är avsett att vara en de segrande makternas liga för upprätthållande av denna våldsfred, som brutalt strider mot de av den västerländska demokratien förut proklamerade principerna, att en bestående världsfred måste grundas på samförstånd, mildhet och rättfärdighet. Nationernas förbund är ett styrkebalte, varmed segermakterna omgjorda sig själva, när de bereda sig för det nya krig, som de frukta som följd av våldsfredens övergrepp. Enligt förbundsakten liksom fredsfördraget ålägges Nationernas förbund en hel rad viktiga och farliga uppdrag, såsom verkställare av Versailles-fredens villkor. Förbundet har tilldelats protektionsrätt över det omtvistade Saarområdet och den fria staden Danzig. I förbundets hand har lagts upprätthållandet av fredsbestämmelsen att det tyska Österrikes oberoende skall i framtiden vara oavhändeligt, d. v. s. dess förening med Tyskland för framtiden omöjliggjord. Bland förbundets militära uppgifter ingår kontrollen över Tysklands så gott som totala avrustning genom utsedda undersökningskommissioner. Dessa och andra uppdrag, som direkt vid våldsfredens slutande tilldelats Nationer-

nas förbund, kunna lätt inveckla förbundet som helhet i krigiska äventyrligheter.

Förbundsaktens art. 10 innehåller en förpliktelse för förbundets samtliga medlemmar att upprätthålla medlemmarnas territoriella integritet och förhandenvarande politiska oberoende. Härmed garantera förbundsmedlemmarna obestriddigen bestående av den territoriella indelning, som blivit resultat av Versailles-freden. I åtskilliga fall ha de segrande staterna i fredsfördragen frigjort underkuvade nationaliteter från ett förut befintligt förtryck. Men i andra fall ha segrarna gett möjlighet till ett nytt nationalitetsförtryck och därigenom allestädes skapat explosionshärddar, ur vilka krig kunna blossa fram. Det invändes, att en orättfärdig territoriell indelning kan på laglig väg förändras och förbättras av delegeradeförsamlingen och rådet. Men ententens segrande stormakter och deras associerade ha en förkrossande majoritet i såväl rådet som delegeradeförsamlingen. De kunna därför icke gärna tänkas medgiva en förändring annat än då den frampressats av nödtvång. Då faran för framtida krigiska konflikter som följd av våldsfreden ligger nära tillhands, utsätta sig alltså alla förbundsmedlemmarna inom Nationernas förbund genom sina förbundspliktelser för denna hotande fara. Hänsynen till egen välfärd borde bjuda Sverige att icke genom inträde i Nationernas förbund utsätta sig för den krigsfaran. Därjämte är det ur socialistisk synpunkt upprörande att tvingas medverka till upprätthållande av en våldsfred, som vill för generationer framåt länka Tysklands arbetande folk som penningskapande slavar åt ententens stormaktskapitalism. Den socialistiska vänstern, som aldrig haft någon sympati tillövers för det gamla militaristiska och kejsarstyrda Tyskland, kan icke låna sin medverkan till bödeltjänst gentemot Tysklands arbetande folk. Centralmakternas, särskilt Tysklands inträde i Nationernas förbund är en oundgänglig förutsättning för att den socialdemokratiska vänstern skulle kunna yrka bifall till Sveriges anslutning.

Nationernas förbund har även sin front riktad gentemot Sovjet-Ryssland. Ententemakternas försök att genom väpnad intervention eller ekonomisk blockad, att genom vapen eller svält krossa Sovjet-Ryssland, samt deras ständiga tillbakavisande av Sovjet-Rysslands upprepade fredsanbud, vittnar om den hittills bestämmande andan hos de stater, som äro allsmäktiga inom Nationernas förbund. Förbundet är ett ententemakternas ömsesidiga försäkringsbolag gentemot ett befarat revolutionärt hot från öster. Den engelske statsmannen Grey har nyligen uttryckligen sagt ifrån, att »utan Amerikas inträde löper förbundet fara att bli föga bättre än en de allierades liga till väpnat självförsvar mot preusseri och

bolsjevism». I vägran att erbjuda Ryssland inträde i Nationernas förbund ligger ett understrykande av förbundets karaktär som ett bålverk mot bolsjevism. Såväl inom ententestaterna som inom de neutrala staterna se mäktiga intressen i nationernas förbund en kapitalets heliga allians mot bolsjevism. I en frontställning mellan ett av kapitalistiskt imperialistiska intressen styrt ententernas förbund å ena sidan samt ett revolutionärt Sovjet-Ryssland å andra sidan ser man i stora drag en frontställning efter klasskampslinjer mellan kapital och arbete. Ehuru en viss uppmjukning i inringningspolitiken skett, ha ententemakterna, de bestämmande makterna inom Nationernas förbund, icke ännu definitivt erkänt Sovjet-Ryssland som jämställd stat men beslutat upptaga diplomatiska förbindelser med detsamma på samma sätt som med andra stater. Så länge Ryssland hålles utanför förbundet och fred icke är slutet, kan socialdemokratiska vänstern icke medverka till Sveriges anslutning till Nationernas förbund.

Mot de för Sverige obestriddigt stora riskerna av ett inträde i förbundet sätta anslutningens anhängare den enligt deras mening mycket större risken av att stå utanför. De befara, att opinionen inom ententestaterna i en vägran från Sveriges sida att inträda, skulle se en börjande orientering åt Centralmaktshåll. Särskilda utskottet anser, att Sverige skulle komma i skev ställning till ententen. Mot detta kan anföras, att Sverige genom anslutning till förbundet skulle komma i ännu skevare ställning till Central-Europas och Öst-Europas stater. På det allra kraftigaste måste betonas, att en sådan tolkning av ett avslag på inträde i Nationernas förbund är fullständigt obefogad. Den socialdemokratiska vänstern har under kriget på det allra kraftigaste bekämpat varje tendens till en sådan orientering, och tillbakavisar därför för sitt vidkommande lika energiskt varje misstolkning av sitt avslagsyrkande. Den vill endast behålla Sveriges gamla neutrala ställning utanför alla allianser och med samma vänskapliga samförstånd åt alla håll. Detta och ingenting annat.

I enlighet med anförda skäl överensstämmer det bäst med Sveriges intresse att icke gå in i Nationernas förbund. Men denna såväl nationella som mellanfolkliga fråga kan och bör ej ses enbart ur den nationella egoismens synvinkel. Utskottsmajoriteten anser, att Sverige genom sina hundraåriga fredstraditioner och sina forna insatser i arbetet för den mellanfolkliga rättsutvecklingen är förpliktad att gå in och i samförstånd med andra neutrala stater söka i mänsklighetens intresse omvända Nationernas förbund till en verlig folkens rättsorganisation. Utskottsmajoritetens ljusa tro, att Sverige genom sitt inträde kan göra en

stor insats i denna rättsutveckling, är icke grundad på erfarenhetens vittnesbörd. Den är övertro mera än tro. Utskottsmajoriteten liksom regeringspropositionen nödgas konstatera, att Sverige lika litet som andra neutrala stater kunde öva något inflytande att tala om vid förbundets tillkomst. Intet skäl finnes för den tron, att stormakterna efter anslutningen, då småstaterna äro som slavar länkade vid deras triumfvagn, skulle taga större hänsyn till deras önskningsar, som de förut alldeles nonchalerat. Inom det allsmåttiga rådet skulle de skandinaviska staterna, bland dem Sverige, kunna göra åtskilligt i åsyftad riktning. Men där äro de nu icke med och komma kanske aldrig därin. I delegeradeförsamlingen äro de med. Men den är betydelselös. Och även där ha de anslutna stormakterna genom sin riddarevakt av oberoende stater all bestämmanderätt. Sverige gagnar icke bäst mänsklighetens sak och är icke mest trogen sina rätts- och fredstraditioner genom att försvärja sig till en vrångbild av folkens förbund.

Sveriges av regeringen och regeringspartierna i en hastig vändning frampressade anslutning till nationernas förbund innebär ett otillbörligt och upprörande åsidosättande av den demokratiska grundprincipen att folkmajoriteten skall ha bestämmanderätt vid dess slutliga avgörande av dess livsfrågor. Däremot står den despotiska anslutningsproceduren i god samklang med den för folkens mening likgiltiga minoritetsdiktaturen vid förbundets skapande. Det är icke regeringens och riksdagens ensak att kasta över bord Sveriges hundraåriga och välsignelserika neutralitetspolitik och länka Sveriges öden vid en allianspolitik av oöverskådliga, ödesdigra konsekvenser. Det folk, som ytterst måste taga konsekvenserna, har en ofrånkomlig rätt, låt vara att den icke är grundlagsstadgad, att bliva hört före beslutets fattande. Folkrepresentanterna ha intet mandat att för folket avgöra denna dess livsfråga, då den icke förelåg vid folkrepresentanternas val. Socialdemokratiska vänstern har krävt folkomröstning. Detta krav har mött ett enhälligt motstånd från de båda s. k. demokratiska partierna, liberalerna och högersocialisterna. Den socialdemokratiska vänsterns representant i särskilda utskottet kan icke medverka till ett anslutningsbeslut, som ej föregåtts av en rådgivande folkomröstning. I riksdagen har Westman motionerat om åtgärders vidtagande för att erhålla en tidsfrist på tre månader. Inom denna tid skulle statsmakterna med god vilja vara i stånd att anställa en folkomröstning. Därför har denna motion inom utskottet fått mitt understöd,

Då sålunda en rad ur vänstersocialistisk synpunkt ceftergivliga

förutsättningar för Sveriges anslutning till Nationernas förbund icke föreligga, hemställer jag

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 90 angående anslutning till Nationernas förbund.

*Bilaga I.**Översättning.***Förbundsakt för nationernas förbund.**

De höga fördragsslutande parterna,
vilka anse, att det, för främjande av samarbetet mellan nationerna samt tryggande åt dem av fred och säkerhet, är av vikt
att antaga vissa förpliktelser att icke gripa till krig,
att underhålla öppna samt på rätt och heder grundade internationella förbindelser,
att noggrant iakttaga den internationella rättens föreskrifter, vilka hädanefter komma att erkännas såsom rättesnöre för regeringarnas handlande,
att vid de inbördes förbindelserna mellan ordnade samhällen upprätthålla rättvisa och samvetsgrant hålla i helgd fördragsenliga förpliktelser,
antaga denna akt om upprättande av nationernas förbund.

Art. 1.**Förbundets
samman-
sättning.**

Ursprungliga medlemmar av nationernas förbund äro de signatär-makter, som nämnas i bilagan till denna akt, ävensom de jämväl i sagda bilaga angivna stater, vilka komma att utan förbehåll ansluta sig till förbundsakten genom en inom två månader efter aktens ikraftträdande till sekretariatet ingiven förklaring. Om sådan förklarings avgivande skall meddelande lämnas förbundets övriga medlemmar.

Varje i bilagan ej angiven stat, dominion eller koloni med självstyrelse må bliva medlem av förbundet, därest förbundsförsamlingen med två tredjedelars majoritet uttalar sig för dess upptagande, samt under förutsättning, att den lämnar betryggande garantier för sin uppriktiga avsikt att iakttaga sina internationella förpliktelser, och godtagger förbundets bestämmelser beträffande dess stridskrafter och rustningar i avseende å här, flotta och luftvapen.

Varje medlem av förbundet må två år efter verkställd uppsägning utträda ur förbundet, under villkor att samtliga dess internationella förpliktelser, däri inbegripna förpliktelserna enligt denna akt vid tidpunkten för dess utträde, blivit uppfyllda.

Art. 2.

Förbundets i denna akt bestämda verksamhet utövas genom en församling samt ett råd, med biträde av ett permanent sekretariat. Organ.

Art. 3.

Församlingen består av ombud för förbundets medlemmar. Församlingen.

Den sammanträder med bestämda mellantider samt dessutom vid varje tillfälle, då omständigheterna sådant påfordra, å den ort, som är förbundets säte, eller å annan ort, som må bliva bestämd.

Församlingen är behörig att till behandling upptaga varje fråga, som faller inom förbundets verksamhetsområde eller som berör världsfreden.

Varje medlem av förbundet må i församlingen hava högst tre ombud och äger endast en röst.

Art. 4.

Rådet består av ombud för de allierade och associerade huvudmakterna¹⁾ samt för fyra andra medlemmar av förbundet. Dessa fyra medlemmar skola fritt utses av församlingen vid tidpunkter, som denna efter eget gottfinnande bestämmer. Intill dess ombud tillsatts för de av församlingen första gången utsedda fyra förbundsmedlemmar, skola ombud för Belgien, Brasilien, Spanien och Grekland vara ledamöter i rådet. Rådet.

Med bifall av församlingens majoritet må rådet utse andra medlemmar i förbundet att vara permanent representerade i rådet. Det må med dylikt bifall jämväl öka antalet av de medlemmar i förbundet, som skola av församlingen utses att vara representerade i rådet.

Rådet sammanträder, när omständigheterna sådant påfordra, dock minst en gång om året, å den ort, som är förbundets säte, eller å annan ort, som må bliva bestämd.

¹⁾ Enligt fredstraktaten i Versailles av den 28 juni 1919 avses med detta uttryck Amerikas Förenta stater, Brittiska riket, Frankrike, Italien och Japan.

Rådet är behörigt att till behandling upptaga varje fråga, som faller inom förbundets verksamhetsområde eller som berör världsfreden.

Envar icke i rådet representerad medlem av förbundet skall inbjudas att, då en fråga, som speciellt berör dess intressen, drages inför rådet, dit sända ett ombud, som vid frågans handläggning skall hava säte och stämma därstädes.

Varje i rådet representerad medlem av förbundet har där endast en röst och ett ombud.

Art. 5.

Förfarande i
församlingen
och rådet.

För åvägabringande av beslut av församlingen eller rådet kräves enhällighet av de vid sammanträdet representerade medlemmarne, med mindre för visst fall annat är uttryckligen stadgat i denna akt eller i föreliggande traktat.¹⁾

Alla vid församlingens eller rådets sammanträden förekommande frågor rörande förfarandet, däri inbegripet tillsättande av utskott för utredning av särskilda frågor, avgöras av församlingen eller rådet; beslut i sådana frågor fattas med enkel majoritet av de medlemmar av förbundet, som äro företrädda vid sammanträdet.

Kallelse till församlingens och rådets första sammanträde skall utfärdas av Amerikas Förenade staters president.

Art. 6.

Sekretariatet.

Det permanenta sekretariatet har sin verksamhet å den ort, som är förbundets säte. Det innefattar en generalsekreterare tillika med de sekreterare och den övriga personal, som må finnas erforderlig.

Den förste generalsekreterarens namn är angivet i bilagan. För framtiden skall generalsekreteraren utnämnas av rådet med godkännande av församlingens majoritet.

Vid sekretariatet anställda sekreterare och övrig personal tillsätts av generalsekreteraren med godkännande av rådet.

Förbundets generalsekreterare är självskriven generalsekreterare i församlingen och hos rådet.

Utgifterna för sekretariatet bestridas av förbundets medlemmar och fördelas dem emellan i samma förhållande, som fastställts beträffande kostnaderna för Världspostföreningens internationella byrå.

¹⁾ Fredstraktaten i Versailles av den 28 juni 1919.

Art. 7.

Förbundets säte är Genève.

Rådet äger att när som helst besluta om dess förläggande till annan ort.

Samtliga befattningar hos förbundet eller till detsamma anknutna organ, däri inbegripet sekretariatet, äro i lika mån tillgängliga för män och kvinnor.

De av medlemmarna i förbundet utsedda ombuden samt förbundets tjänstemän åtnjuta, då de befinna sig i tjänsteutövning, diplomatiska privilegier och immuniteter.

Byggnader och mark, som disponeras av förbundet, av dess organ eller för dess sammanträden, äro okränkbara.

Säte och
immuniteter.

Art. 8.

Förbundets medlemmar förklara sig erkänna, att fredens bevarande erfordrar de nationella rustningarnas begränsning till det minimum, som är förenligt med den nationella säkerheten och med genomförandet av internationella förpliktelser förmedelst en samfällid aktion.

Rådet skall, under hänsyntagande till varje stats geografiska läge och övriga för staten säregna förhållanden, utarbета planer till en dylik begränsnings genomförande, vilka skola underställas de särskilda regeringarna för prövning och avgörande.

Dessa planer skola åtminstone vart tionde år göras till föremål för ny prövning samt, därest så skulle befinnas erforderligt, ändring.

Sedan de blivit av de särskilda regeringarna godkända, må den sålunda fastställda gränsen för rustningarna icke utan rådets medgivande överskridas.

Förbundets medlemmar, som äro eniga om att tillverkningen genom enskilda företag av ammunition och krigsmateriel giver anledning till allvarliga betänkligheter, uppdraga åt rådet att taga under överbägande, huru de skadliga verkningarna av sådan enskild tillverkning må kunna förebyggas, varvid behörig hänsyn skall tagas till de behov, som förefinnas hos sådana medlemmar av förbundet, som icke äro i stånd att själva tillverka den ammunition och krigsmateriel, som är erforderlig för deras säkerhet.

Förbundets medlemmar förplikta sig att på det mest öppna och fullständiga sätt lämna varandra alla upplysningar med avseende å omfattningen av deras rustningar, deras program för här, flotta och luftvapen samt förhållandena inom de industrier, vilka kunna utnyttjas för krigsändamål.

Begränsning
av rust-
ningarna.

Art. 9.

Militär kom-
mission.

En ständig kommission skall inrättas för att tillhandagå rådet med anvisningar beträffande utförandet av bestämmelserna i artiklarna 1 och 8 samt i allmänhet beträffande militära och marina frågor ävensom frågor rörande luftväsendet.

Art. 10.

Upprätthå-
lande av
territoriell
integritet och
oberoende.

Förbundets medlemmar förplikta sig att respektera och att gentemot alla yttre angrepp upprätthålla förbundets samtliga medlemmars territoriella integritet och förhandenvarande politiska oberoende. Därest sådant angrepp äger rum, eller hot om eller fara för sådant angrepp föreligger, skall rådet taga under överbägande, på vad sätt nu ifrågavarande förpliktelse skall genomföras.

Art. 11.

Krigshot.

Uttryckligen förklaras härmed, att varje krig eller krigshot, oberoende av om någon av förbundets medlemmar omedelbart därav beröres, vidkommer förbundet i dess helhet, samt att förbundet bör taga de mått och steg, som må finnas lämpliga och ägnade att verksamt trygga freden mellan staterna. I sådant fall sammankallar generalsekreteraren omedelbart rådet på begäran av vilken som helst av förbundets medlemmar.

Dessutom förklaras, att envar av förbundets medlemmar äger att vänskapligen fästa församlingens eller rådets uppmärksamhet på varje omständighet, som är av beskaffenhet att ogynnsamt inverka på de internationella förbindelserna samt tillfölje härav hotar att störa freden eller det goda samförståndet mellan folken, varpå freden beror.

Art. 12.

Förhand-
ling i hän-
delse av tvist.

Förbundets medlemmar äro ense om att, därest mellan dem skulle uppkomma någon tvist, som är ägnad att medföra brytning, de skola hänskjuta densamma antingen till domstolsförfarande eller ock till rådets prövning. De överenskomma jämväl att i intet fall gripa till krig, förrän tre månader förflutit efter det att domstolens utslag fallit eller rådet avgivit sitt yttrande.

I alla de fall, som avses i denna artikel, skall domen givas inom skälig tid och rådets yttrande föreligga inom sex månader efter det tvisten dit hänskjutits.

Art. 13.

Förbundets medlemmar överenskomma att, närhelst mellan dem Skiljedom.
 en tvist uppstår, som enligt deras mening är ägnad att underkastas
 domstols avgörande och icke kan på diplomatisk väg bringas till en till-
 fredsställande lösning, tvisten i sin helhet skall hänskjutas till domstols-
 behandling.

Till tvister, som i allmänhet äro ägnade att avgöras av domstol,
 förklaras höra de, som angå tolkningen av fördrag, internationellt-rättsliga
 spörsmål, förefintligheten av någon omständighet, som, därest den konsta-
 teras, skulle innebära åsidosättande av en internationell förpliktelse, eller
 storleken och arten av den gottgörelse, som bör givas i fall av dylik
 förpliktelses åsidosättande.

Den domstol, till vilken målet hänskjutes, skall vara den, varom
 i det särskilda fallet parterna överenskomma, eller som finnes stadgad i
 tidigare fördrag mellan dem.

Förbundets medlemmar förplikta sig att ärligt ställa sig meddelad
 dom till efterrättelse samt att icke gripa till krig mot någon medlem av
 förbundet, vilken fogar sig efter dom. Underlåter part att ställa sig dom
 till efterrättelse, föreslår rådet åtgärder, som skola åvägbringa domens
 verkställande.

Art. 14.

Åt rådet uppdrages att utarbeta förslag rörande inrättande av en Fast
internationell
domstol.
 fast internationell domstol och att underställa detsamma förbundets med-
 lemmer. Denna domstol skall vara behörig att döma i alla tvister av in-
 ternationell natur, som parterna underställa densamma. Den skall där-
 jämte avgiva utlåtande i varje tvist eller fråga, som hänskjutes till den-
 samma av rådet eller församlingen.

Art. 15.

För den händelse att mellan medlemmar av förbundet uppstår en Prövning av
tvister genom
rådet eller
församlingen.
 tvist, som synes kunna leda till brytning mellan dem, och denna tvist
 icke hänskjutits till domstolsförfarande i enlighet med art. 13, överens-
 komma förbundets medlemmar att hänskjuta saken till rådet. För sådant
 ändamål är det tillräckligt, att part underrättar generalsekreteraren om
 tvistens förefintlighet, varefter denne har att vidtaga alla nödiga åtgärder
 i och för sakens fullständiga utredning och prövning.

Parterna böra snarast möjligt framlägga sina yrkanden jämte alla fakta och handlingar, som hava betydelse för deras bedömande. Rådet må omedelbart förordna om offentliggörande av vad sålunda framlagts.

Det åligger rådet att söka åvägabringa tvistens biläggande. Därest detta lyckas, skall rådet offentliggöra, i den omfattning det så finner lämpligt, en redogörelse, upptagande de faktiska omständigheterna rörande tvisten, de förklaringar, som därav må föranledas, samt förlikningsvillkoren.

Har tvisten icke kunnat biläggas, skall rådet utarbeta och offentliggöra en rapport, vilken efter omröstning fastställts antingen enhälligt eller genom majoritetsbeslut, och vilken skall innehålla, jämte redogörelse för de med tvisten förbundna omständigheter, de förslag till lösning, som rådet anser rättvisa och i det föreliggande fallet lämpliga.

Varje i rådet företrädd medlem av förbundet kan likaledes offentliggöra en framställning av det faktiska sakförhållandet rörande tvisten tillika med sina egna slutsatser.

Om rådets rapport antagits enhälligt, dock utan inberäkning av de röster, som avgivas av parternas ombud, förplikta sig förbundets medlemmar att icke gripa till krig mot part, som ställer sig det slut, rapporten innehåller, till efterrättelse.

I händelse rådet för sin rapport icke lyckats erhålla enhällig avslutning av ledamöterna, de tvistande parternas ombud ej inräknade, förbehålla sig förbundets medlemmar rätt att handla så som de anse nödvändigt för rättens och rättvisans hävdande.

Om en av parterna gör gällande och rådet erkänner, att tvisten rör en fråga, som det enligt internationell rätt tillkommer denna part att ensam avgöra, skall rådet konstatera detta i en rapport utan att därvid anbefalla någon viss lösning.

Rådet må i alla i denna artikel avsedda fall hänskjuta tvisten till församlingen. På begäran av part skall tvisten ock hänskjutas till församlingen, därest dylik begäran framställes inom fjorton dagar från det tvisten hänskjutits till rådet.

Då mål hänskjutits till församlingen, skola bestämmelserna i denna artikel och i art. 12 beträffande rådets verksamhet och befogenhet äga tillämpning i avseende å församlingens verksamhet och befogenhet; dock att en rapport, som avgivits av församlingen och för vilken rösta därvarande ombud för de medlemmar av förbundet, som äro företrädda i rådet, samt en majoritet av förbundets övriga medlemmar, parternas ombud ej inräknade, skall anses hava samma verkan som en rapport, vilken enhälligt antagits av rådets ledamöter, parternas ombud ej inräknade.

Art. 16.

Om medlem av förbundet griper till krig i strid mot sina förpliktelser enligt artiklarna 12, 13 eller 15, skall ifrågavarande stat anses däri-genom utan vidare hava begått en krigshandling emot samtliga övriga medlemmar av förbundet. Dessa förbinda sig att omedelbart avbryta alla förbindelser av kommersiell eller finansiell art med den fördragsbrytande staten, att förbjuda alla förbindelser mellan sina innebyggare och innebyggare i ifrågavarande stat samt att förhindra alla förbindelser av finansiell, kommersiell eller personlig art mellan denna stats innebyggare och innebyggare i varje annan stat, oberoende därav, huruvida den tillhör förbundet eller ej. Sanktioner.

Det åligger i sådant fall rådet att föreslå de särskilda regeringar, saken angår, med vilka lant-, sjö- eller luft-stridskrafter de särskilda förbundsmedlemmarna skola bidra till de väpnade styrkor, som skola användas till hävdande av förbundsforpliktelsernas helgd.

Förbundets medlemmar överenskomma vidare att, vid tillämpningen av de i denna artikel förutsedda ekonomiska åtgärder, ömsesidigt understödja varandra i syfte att så mycket som möjligt nedbringa därav följande förluster och olägenheter. De skola likaledes ömsesidigt stödja varandra i motstånd mot de särskilda åtgärder, som av en fördragsbrytande stat må riktas mot någon av dem. De skola vidare vidtaga erforderliga åtgärder för att, envar inom sitt statsområde, underlätta fri passage för styrkor tillhörande förbundsmedlem, som deltagar i gemensamma åtgärder till skydd för förbundsforpliktelsernas helgd.

Varje medlem av förbundet, som brutit mot någon av de ur förbundsakten härflytande förpliktelser, må uteslutas ur förbundet genom ett av rådet fattat beslut, som biträdes av ombuden för alla övriga, i rådet företrädda medlemmar av förbundet.

Art. 17.

Därest tvist uppstår mellan två stater, av vilka endast den ena är medlem av förbundet, eller mellan stater, av vilka ingendera tillhör förbundet, skola den eller de stater, som icke tillhöra förbundet, inbjudas att, för tvistens lösande, på villkor, som rådet må finna rättvisa, åtaga sig de förpliktelser, som äro förenade med medlemskap i förbundet. Har sådan inbjudan antagits, skola bestämmelserna i artiklarna 12—16 äga tillämpning med de jämkningar, som av rådet må anses befogade. Tvist som berör en eller flera stater utanför förbundet.

Sedan inbjudan blivit utfärdad, skall rådet omedelbart inleda en

utredning rörande tvisten samt föreslå de åtgärder, som i det föreliggande fallet må synas lämpligast och mest effektiva.

Därest den inbjudna staten vägrar att för tvistens lösande åtaga sig de förpliktelser, som äro förenade med medlemskap i förbundet, och griper till krig mot någon medlem av förbundet, skola bestämmelserna i art. 16 anses tillämpliga mot den inbjudna staten.

Om båda parterna efter inbjudan vägra att för tvistens biläggande åtaga sig de förpliktelser, som äro förenade med medlemskap i förbundet, äger rådet vidtaga sådana åtgärder samt framställa sådana förslag, som äro ägnade att förebygga fientligheter och leda till tvistens lösning.

Art. 18.

Registrering
av fördrag.

Varje hädanefter av någon förbundsmedlem ingånget fördrag eller gjort åtagande av mellanfolklig art skall omedelbart registreras hos sekretariatet samt så skyndsamt som möjligt av detta offentliggöras. Intet sådant mellanfolkligt fördrag eller åtagande skall vara bindande, förrän det blivit registrerat.

Art. 19.

Förnyad
prövning av
fördrag.

Församlingen må tid efter annan föreslå förbundets medlemmar att taga under omprövning fördrag, som blivit otillämpliga, ävensom förhållanden av internationell betydelse, vilkas fortbestånd skulle kunna utgöra en fara för världsfreden.

Art. 20.

Med för-
bundsakten
oförenliga
fördrag.

Förbundets medlemmar erkänna, var och en i vad på honom ankommer, att genom denna förbundsakt avskaffas alla mellan två eller flera av dem bestående förpliktelser eller överenskommelser, vilka äro oförenliga med förbundsaktens bestämmelser, och de förbinda sig högtidligen att icke hädanefter åtaga sig några dylika förpliktelser.

Därest någon medlem av förbundet före sitt inträde i detsamma åtagit sig förpliktelser, som äro oförenliga med förbundsakten, åligger det denna medlem att omedelbart vidtaga åtgärder i syfte att vinna befrielse från ifrågakvarande förpliktelser.

Art. 21.

Med för-
bundsakten
förenliga
fördrag.

Mellanfolkliga fördrag, sådana som skiljedomsavtal och överenskommelser hänförande sig till vissa områden, såsom Monroe-doktrinen,

vilka åsyfta att trygga fredens bevarande, anses icke oförenliga med någon bestämmelse i denna akt.

Art. 22.

Beträffande de kolonier och territorier, vilka till följd av världskriget upphört att stå under de staters överhöghet, som tidigare styrde dem, och vilka bebos av folk, som ännu ej äro i stånd att under de i den moderna världen rådande svåra förhållandena själva tillvarataga sina intressen, bör gälla den grundsats, att dessa folks välbefinnande och utveckling utgöra en helig uppgift för civilisationen, och att garantier för denna uppgifts fullgörande böra intagas i förbundsakten.

Mandat.

Bästa sättet att förverkliga denna grundsats är, att förmynderskap för sådana folk anförtros åt framskridna nationer, vilka genom sina hjälpkällor, sin erfarenhet eller sitt geografiska läge bäst äro i stånd att åtaga sig ansvar av denna art, och vilka äro därtill villiga, samt att ifrågasvara nationer å förbundets vägnar och såsom dess befullmäktigade utöva detta förmynderskap.

Fullmaktens (mandatets) karaktär måste växla i mån av folkets utvecklingsståndpunkt, områdets geografiska läge och ekonomiska betingelser samt andra liknande omständigheter.

Vissa samhällen, som tidigare tillhörde turkiska riket, hava nått en sådan utvecklingsgrad, att deras ställning såsom oberoende nationer provisoriskt kan erkännas, dock att de, intill dess att de bliva i stånd att själva tillvarataga sina intressen, skola för sin förvaltning mottaga råd och hjälp av en befullmäktigad stat. Vid utseende av sådan stat skola dessa samhällens önsknings i första rummet komma i betraktande.

Andra folk, särskilt Centralafrikas, stå på en sådan ståndpunkt, att den befullmäktigade staten måste vara ansvarig för områdets förvaltning i enlighet med betingelser, som förebygga missbruk sådana som slavhandel, vapenhandel samt handel med spirituosa, garantera samvets- och religionsfrihet, med allenast den begränsning, som nödvändiggöres av den allmänna ordningens och moralens upprätthållande, förhindra befästningars och militära eller marina basers upprättande samt infödingars övande i vapnens bruk för annat än ordningens upprätthållande och områdets försvarande, ävensom trygga samma möjligheter för alla till förbundet hörande stater beträffande handel och samfärdsel.

Slutligen finnas områden, sådana som Sydvästafrika och vissa öar i södra delen av Stilla Havet, vilka, med hänsyn till sin ringa befolkningstäthet eller storlek, sin avlägsenhet från civilisationens centra, sin egenskap att gränsa till den befullmäktigade staten eller andra omständigheter, bäst

kunna förvaltas under den befullmäktigade statens lagar såsom en integrerande del av ifrågavarande stat, med de garantier beträffande den infödda befolkningens intressen, som ovan angivas.

I alla de fall då, på sätt i denna artikel avses, fullmakt lämnats, skall den befullmäktigade staten till rådet avgiva en årlig rapport beträffande det område, som anförtrots åt dess vård.

Omfattningen av den befullmäktigade statens maktbefogenhet, uppsikt och förvaltning skall, därest ej i förväg beträffande densamma överenskommelse träffats mellan förbundets medlemmar, i varje särskilt fall uttryckligen angivas av rådet.

En ständig kommission skall upprättas med uppgift att mottaga och granska de befullmäktigade staternas årliga rapporter samt att tillhandagå rådet med yttranden beträffande alla frågor, som hava avseende å de anförtrodda uppdragens (mandatens) fullgörande.

Art. 23.

Internationell
administra-
tion

Under förbehåll för bestämmelserna i mellanfolkliga överenskommelser, som redan äro gällande eller som härefter kunna komma att avslutas, och i överensstämmelse med sådana bestämmelser förklara förbundets medlemmar följande:

a) de skola bemöda sig att säkerställa och upprätthålla rättvisa och humana arbetsvillkor för män, kvinnor och barn inom egna statsområden såväl som i varje annat land, med vilket de stå i kommersiella och industriella förbindelser, och att i detta syfte upprätta och underhålla lämpliga internationella organisationer;

b) de åtaga sig förpliktelse att säkerställa en rättvis behandling av den infödda befolkningen i de områden, som stå under deras förvaltning;

c) de uppdraga åt förbundet att hava överinseende över efterlevnaden av överenskommelserna rörande vita slavhandeln, barnhandeln samt handeln med opium och andra skadliga droger;

d) de uppdraga åt förbundet att hava överinseende över handeln med vapen och ammunition på de länder, där kontroll över dylik handel är i gemensamt intresse nödvändig;

e) de skola vidtaga erforderliga åtgärder för att åvägabringa och upprätthålla kommunikationernas och transiteringens frihet, ävensom en rättvis behandling av alla förbundets medlemmars handel, varvid hänsyn skall tagas till de genom kriget 1914—1918 härjade områdenas särskilda behov;

f) de skola bemöda sig att åvägabringa vidtagandet på internationell väg av åtgärder till förebyggande och bekämpande av sjukdomar.

Art. 24.

Alla internationella byråer, som redan upprättats genom allmänna fördrag, skola, under förutsättning av de fördragsslutande staternas samtycke, ställas under förbundets ledning. Detsamma skall vara fallet med alla de byråer och kommissioner för ordnande av frågor av mellanfolkligt intresse, som framdeles må komma att upprättas. Internationella byråer.

I fråga om alla spörsmål av internationellt intresse, vilka regleras av allmänna fördrag, men som icke äro ställda under överinseende av internationella byråer eller kommissioner, skall förbundets sekretariat, om de fördragsslutande staterna det begära och rådet därtill samtycker, samla och utdela allt upplysningsmaterial av betydelse samt lämna allt annat biträde, som må finnas nödigt eller önskvärt.

Rådet må bestämma, att kostnaderna för byrå eller kommission, som ställts under förbundet, skall ingå i sekretariatets utgifter.

Art. 25.

Förbundets medlemmar förplikta sig att uppmuntra och gynna såväl bildandet av frivilliga, nationella, vederbörligen auktoriserade organisationer av Röda korset, vilka hava till ändamål förbättrande av hälsotillståndet, förebyggande av sjukdomar och avhjälpande av lidandet i världen, som ock samverkan mellan dylika organisationer. Röda korset.

Art. 26.

Ändringar i denna förbundsakt träda i kraft, när de ratificerats av de medlemmar av förbundet, vilkas ombud bilda rådet, samt av majoriteten av de medlemmar, vilkas ombud utgöra församlingen. Revision.

Det står varje medlem av förbundet fritt att icke antaga förändringar, som vidtagits i förbundsakten, men den upphör därigenom att tillhöra förbundet.

Bilaga till förbundsakten.

I. Ursprungliga medlemmar av nationernas förbund.

Stater, som undertecknat fredstraktaten:

Amerikas Förenta stater	Hedjaz
Belgien	Honduras
Bolivia	Italien
Brasilien	Japan
Brittiska Riket	Liberia
Canada	Nicaragua
Australien	Panama
Sydafrika	Peru
Nya Zeeland	Polen
Indien	Portugal
Kina	Rumänien
Cuba	Serbisk-Kroatisk-Slovenska
Equador	stater
Frankrike	Siam
Grekland	Tehecko-Slovakien
Guatemala	Uruguay
Haiti	

Stater, som inbjudas att ansluta sig till förbundsakten:

Argentina	Norge	Sverige
Chile	Paraguay	Schweiz
Columbia	Persien	Venezuela
Danmark	Salvador	
Nederländerna	Spanien	

II. Nationernas förbunds förste generalsekreterare: Sir James Eric Drummond, K. C. M. G., C. B.

*Bilaga 2.***Belysning av frågan om Schweiz' anslutning till nationernas förbund.****Memorandum, avlåtet av schweiziska förbundsrådet den 18 december 1919.***(Översättning.)*

Oaktat deponeringen av ratifikationerna till fredsfördraget av den 28 juni 1919 ännu ej verkställt och följaktligen schweiziska förbundsrådet heller icke officiellt inbjudits att avgiva förklaring om Schweiz' tillträde till nationernas förbund enligt ordalydelsen i art. 1 i förbundsakten av den 28 april 1919, har förbundsrådet äran bringa till kungl. svenska regeringens kännedom, att schweiziska förbunds församlingen den 21 november 1919 fattat beslut till förmån för Schweiz' inträde i nationernas förbund, ett beslut, vars text bifogas detta memorandum.

Förbundsrådet förbehåller sig att i behörig tid till generalsekretariatet i nationernas förbund avgiva en formell anmälan om Schweiz' inträde. För att tillmötesgå en önskan av schweiziska nationalrådets kommission, vill förbundsrådet redan nu meddela som sin mening, att folkets och de schweiziska kantonernas omröstning rörande förbundsbeslutet den 21 november 1919, vilken kommer att äga rum så snart omständigheterna det medgiva, icke nödvändigtvis måste ske inom den frist, som avses i art. 1 i förbundsakten. Det vore absolut i strid med schweizisk konstitutionell sedvänja att underställa folket ett förslag till beslut, vars juridiska grunder ännu ej fastställts. Förverkligandet av nationernas förbund beror nämligen av alla de staters tillträde, åt vilka förbundsakten, med hänsyn till deras särskilda politiska betydelse, tillerkänner en ständig representation i förbundsrådet.

Förbundsrådet betvivlar icke, att en anmälan om schweiziska förbunds församlingens beslut, avgiven inom två månader efter fredstraktans ikraftträdande skall kunna tillförsäkra Schweiz — utan att föregripa folkets och kantonernas beslut — alla de rättigheter, som tillkomma en stat, vilken inbjudits att inträda i nationernas förbund i egenskap av ursprunglig medlem. Schweiz är det enda land, där folkomröstnings-

principen ifråga om inträde i nationernas förbund utgör en författning-enlig nödvändighet. Som emellertid denna princip står i fullkomlig överensstämmelse med andan i den internationella ordning, som nationernas förbund avser att hävda, hyser förbundsrådet den fasta övertygelsen, att någon olägenhet för Schweiz icke må uppkomma på grund av den demokratiska karaktären av dess författningsrätt.

(Bilaga till förestående memorandum.)

(Översättning.)

Förbundsbeslut

angående Schweiz' inträde i nationernas förbund (den 21 november 1919).

Schweiziska förbundsförsamlingen

efter att hava tagit kännedom om ett budskap från förbundsrådet den 4 augusti 1919

konstaterar, att Schweiz' ständiga neutralitet, erkänd särskilt i akten av den 20 november 1815, i artikel 435 i fredstraktaten mellan de allierade och associerade makterna och Tyskland betraktas såsom en internationell förpliktelse till fredens bevarande, och att Schweiz' ständiga neutralitet i enlighet med artikel XXI i förbundsakten bör betraktas såsom på intet sätt oförenlig med bestämmelserna i sagda akt,

hoppas, att det nuvarande nationernas förbund måtte inom en ej avlägsen framtid utvidgas till att bli universellt och

beslutar:

I. Schweiz tillträder akten om nationernas förbund, antagen av fredskonferensen i Paris den 28 april 1919.

Förbunds författningens bestämmelser angående förbundslagarnas promulgation äro tillämpliga å ratifikation av ändringsförslag till denna akt, samt i avseende å godkännande av varje slags konvention, som står i samband med nationernas förbund.

Beslut om uppsägning av akten eller utträde ur nationernas förbund måste underställas folkets och kantonernas omröstning.

Artikel 121 i förbunds författningen angående folkligt initiativ är ävenledes tillämplig å beslut om uppsägning av akten eller utträde ur förbundet.

II. Föreliggande förbundsbeslut skall underställas folkets och kantonernas omröstning, så snart de fem stormakterna tillträtt förbundsakten.

III. Förbundsrådet har att sörja för utförandet av detta beslut.

Schweizisk verbalnot av den 14 januari 1920.*(Översättning.)*

Genom beslut den 6 december 1919 riktade schweiziska förbundsrådet till de makter, som avses skola tillhöra nationernas förbund ett memorandum, vari den mening gjordes gällande, att en anmälan, avgiven på grundval av förbunds församlingens beslut till förmån för Schweiz' anslutning till nationernas förbund, skulle ha till verkan att förbehålla Schweiz de rättigheter, som tillkomma stat, vilken är inbjuden att ansluta sig till förbundet i egenskap av ursprunglig medlem, även om den folkomröstning, som på grund av Schweiz' konstitutionella principer är erforderlig, icke skulle kunna äga rum inom tvåmånadersfristen efter förbundsaktens ikraftträdande.

Detta memorandum har franska republikens regering delgivit de allierade och associerade makternas högsta råd, som genom fredskonferensens generalsekretariat tillställde schweiziska beskickningen i Paris en den 2 januari 1920 dagtecknad not av följande lydelse:

»I sitt memorandum av den 18 december 1919 har schweiziska beskickningen under hänvisning till förbundsakten, vars datum beskickningen sätter till den 28 april 1919, meddelat franska republikens regering, att schweiziska förbunds församlingen den 21 november 1919 fattat beslut till förmån för Schweiz' inträde i nationernas förbund, ett beslut vars text finnes bifogad sagda memorandum.

Schweiziska regeringen tillägger, att den förbehåller sig att i sinom tid till förbundets generalsekretariat avgiva en formell förklaring om sitt tillträde efter den folkomröstning, som föreskrives av Schweiz' författning och som enligt regeringens mening icke nödvändigtvis behöver äga rum inom den tid av två månader, som avses i förbundsaktens första artikel, detta med hänsyn till att enligt regeringens mening förbundets förverkligande berodde av anslutning av samtliga de stater, åt vilka akten medger ständigt representation i rådet.

Slutligen skulle, enligt schweiziska regeringens mening, anmälan om förbunds församlingens beslut inom två månader efter fredstraktatens ikraftträdande å ena sidan tillförsäkra Schweiz alla de rättigheter, som tillkomma en stat, vilken är inbjuden att tillträda förbundet såsom ursprunglig medlem, och samtidigt å andra sidan icke föregripa de slutliga beslut, det schweiziska folket kommer att fatta vid den folkomröstning, som fordras enligt den schweiziska författningen.

Franska republikens regering har delgivit schweiziska beskickningens memorandum till de allierade och associerade makternas högsta

råd. Högsta rådet anser, såsom förövrigt schweiziska regeringen själv erkänner, att detta memorandum i intet avseende kan äga giltighet som en anmälan om tillträde. Rådet har äran tillägga följande anmärkningar:

1. Enligt förbundsaktens första artikel måste anmälan om tillträde göras utan förbehåll och inom två månader efter aktens ikraftträdande; den anmälan om tillträde, som göres beroende av resultatet av folkomröstningen torde icke kunna betraktas som ett förbehållslöst tillträde. Å andra sidan angå de åtgärder, den schweiziska författningen kräver i dylikt fall, endast Schweiz. För övriga intresserade makter är det enbart själva anmälan om tillträde, avgiven i enlighet med aktens bestämmelser, som kan tagas i betraktande.

2. Den schweiziska noten uppger den 28 april såsom det datum, då förbundsakten skulle ha antagits. Det bör anmärkas, att den enda officiella texten är den, som undertecknats av makterna, och å vilken sagda datum ej är tillämpligt.

3. Påståendet i den schweiziska noten, att förbundets förverkligande skulle bero av de fem huvudmakternas ratifikation, överensstämmer ej med slutbestämmelserna i fredstraktaten, enligt vilka detta i alla delar, d. v. s. del I inbegripen (förbundsakten) är att tillämpa *erga omnes* i allt som rör beräkning av tidsfrister och, i och med det att tre huvudmakter och Tyskland deponerat sina ratifikationsinstrument, träder i kraft för alla de makter, som i detta ögonblick ha ratificerat.

4. Förbundsrådets beslut, varav schweiziska regeringen till sitt memorandum bifogat en avskrift, innehåller slutligen i sin inledning vissa anmärkningar om sambandet mellan Edsförbundets tillträde till nationernas förbund och Schweiz' ständiga neutralitet samt mellan fredsfördragets art. 21 och 435.

Högsta rådet måste förbehålla sig prövningen av denna fråga.»

Vid mottagande av detta meddelande från högsta rådet ansåg sig förbundsrådet böra precisera den schweiziska ståndpunkten i ett memorandum, vars text finnes bifogad föreliggande not, och som det önskar delgiva de makter, till vilka det haft äran rikta sitt memorandum av den 6 sistslidne december.

(Bilaga till förestående verbalnot.)

Memorandum.

(Daterat den 14 januari 1920.)

(Översättning.)

Den 6 december 1919 riktade schweiziska förbundsrådet ett memorandum till de makter, som undertecknat fredsfördraget, och till de stater, som inbjudits att ansluta sig till nationernas förbund, och med vilka Edsförbundet uppehåller ständiga diplomatiska förbindelser. Förbundsrådet uttryckte där den mening, att Schweiz kunde genom en anmälan grundad på förbunds församlingens beslut och avgiven inom den frist av två månader, som stadgas i art. 1 av förbundsakten, förbehålla sig de rättigheter, som tillkomma stat, vilken är inbjuden att ansluta sig till förbundet såsom ursprunglig medlem, även om folkomröstningen och de schweiziska kantonernas beslut i enlighet med förbunds författningens principer icke kunde äga rum inom denna frist.

Detta memorandum delgav franska republikens regering högsta rådet, som upptog frågan till behandling och till förbundsrådet avläst svar, daterat den 2 januari 1920. I besittning av detta svar anser sig förbundsrådet böra precisera och utveckla sin ståndpunkt. Förbundsrådet finner detta vara så mycket nödvändigare, som högsta rådets framställning berör en fråga — neutralitetsspörsmålet — vilken ej omnämndes i sagda memorandum, men som för Schweiz har en avgörande betydelse, såsom längre fram kommer att utvecklas.

I vad angår tidpunkten och formen för tillträdesanmälan hävdar högsta rådet en strängt bokstavig tolkning, som uppenbarligen är riktig.

Men förbundsrådet ansåg och anser fortfarande, att det vore överensstämmande med förbundsaktens anda att vid tillämpningen av bestämmelsen ifråga taga hänsyn till Schweiz' demokratiska institutioner. Aldrig någonsin har ett folk haft att direkt uttala sig om en internationell akt av sådan räckvidd. De schweiziska väljarna, nitiska väktare av sitt lands oberoende, önska omsorgsfullt pröva det förslag, som förelagts dem. Arbetet för folkets upplysande före omröstningen kan bedrivas på ett nyttigt och verksamt sätt, först sedan fredsfördragets ikraftträdande skapat ett klart rättstillstånd.

Det har ej undgått schweiziska förbundsrådet, att den text, som ingår i artiklarna 1—26 av fredsfördraget av den 28 juni 1919 är den enda, som äger vitsord; någon annan text har ej heller underställts för-

bundsförsamlingen. Den meningsskiljaktighet, som tillsynes förefinnes mellan förbundsrådet och högsta rådet har alltså en enbart teoretisk innebörd. I Pariskonferensens enhälliga viljeyttring den 28 april önskar förbundsrådet se den skapande akt, som givit gestalt åt viljan att grunda under namn av nationernas förbund en oavhängig internationell organisation. De fredstraktater, i vilka förbundsakten intagits, beröra ej direkt Schweiz, som förblivit neutralt under kriget. Det är detta skäl, som föranlett schweiziska förbundsrådet att i artikel 4 i förbundsakten behålla namngivandet av de fem makter, som ständigt äro representerade i rådet i stället för uttrycket »de fem allierade och associerade stormakterna», som är fullständigt på sin plats i fredsfördraget.

Schweiziska förbundsrådet — lika litet som förbundsförsamlingen — bestrider, att slutbestämmelsen i fredsfördraget av den 28 juni 1919 beträffande fristernas löpande bör finna sin tillämpning även å första delen av fördraget (nationernas förbund). Det synes likväl, att innan alla de fem stormakterna anslutit sig, akten — ur synpunkten av den slutliga organisationen av nationernas förbund — saknar en väsentlig bestämmelse. Det förefaller, som skulle det ur politisk synpunkt vara ett faktum av största betydelse, om en av huvudmakterna stannade utanför eller blott anslöte sig med begränsande förbehåll eller dröjde med att giva sin anslutning inom överskådlig tid.

Då förbundsrådet fattade sitt beslut den 21 november, hade man anledning att hoppas, att alla de fem stormakterna skulle ratificera tillräckligt tidigt, för att folkomröstningen skulle kunna äga rum inom två-månadersfristen eller åtminstone kort tid därefter. Om denna förhoppning gäckades, skulle förbundsförsamlingen kallas att pröva frågan, huruvida de, trots att deras förväntningar ej kunnat förverkligas, fasthölle vid sitt beslut eller ville ändra detsamma. Förbundsrådet inser mycket väl, att Schweiz — och detta särskilt i betraktande av den stora ära, som visats landet genom valet av Genève säte för nationernas förbund — icke kan till en obestämd tidpunkt uppskjuta sitt beslut om anslutning till förbundet enligt bestämmelserna i art. 1 i förbundsakten. Schweiz skall meddela sitt slutliga beslut, så snart dess särskilda konstitutionella ställning så medger.

Slutligen har högsta rådet förbehållit prövningen av det samband, som förefinnes mellan artiklarna 435 och 21 i fredsfördraget av den 28 juni 1919, i vad som avser Schweiz' ständiga neutralitet, ett samband, som omnämnes i inledningen till förbundsrådets beslut den 21 november 1919.

Förbundsrådet hyser fullt förtroende för de vänskapliga känslor, som de allierade och associerade makterna vid upprepade tillfällen lagt i dagen gent emot detsamma och för de försäkringar, som de givit Schweiz. Emellertid anser sig förbundsrådet beträffande Schweiz' ständiga neutralitet böra anföra följande:

I sitt memorandum den 8 februari och sitt budskap den 4 augusti 1919 utvecklade förbundsrådet skälen, för att Schweiz även inom nationernas förbund måste bevara sin ständiga neutralitet. Förbundsrådet fasthåller oförändrat sin ståndpunkt härutinnan.

Schweiz' delegerade, som befunno sig i Paris i april månad 1919 utvecklade för flera av fredskonferensens deltagare Schweiz' synpunkter i detta avseende. De betonade särskilt, att den artikel, som kommissionen för nationernas förbund ämnade inrycka i akten, och som i den definitiva texten blivit art. 21, helt naturligt kunde och borde äga tillämpning på akten av den 20 november 1815 rörande Schweiz' ständiga neutralitet. Det var just samtidigt härmed, som förhandlingar ägde rum beträffande artikel 435 i fredstraktaten. Denna artikel är av avgörande vikt. Samtliga makter bekräfta därigenom Schweiz' ständiga neutralitet och erkänna, att densamma är en internationell förpliktelse till fredens bevarande, d. v. s. en överenskommelse, som ej är oförenlig med någon bestämmelse i förbundsakten. Den ordagranna överensstämmelsen i denna punkt mellan ordalagen i artikel 21 och artikel 435 i fredstraktaten var avsedd och hade sålunda ett bestämt ändamål. Det är endast under förutsättning av detta dubbla erkännande — erkännande av den ständiga neutraliteten och erkännande av neutralitetsbestämmelsens förenlighet med förbundsaktens bestämmelser enligt artikel 21 — som förbundsrådet samtycker att under förbehåll av förbunds församlingens gillande avstå från vissa historiska rättigheter i Savoyen. Alla förbunds församlingens diskussioner rörande såväl den allmänna frågan om Schweiz' anslutning till nationernas förbund som ock den speciella beträffande den överenskommelse, som avslutits mellan franska regeringen och förbundsregeringen och som fått sitt uttryck i artikel 435, ha varit genomträngda och behärskade av dessa synpunkter.

I sitt budskap av den 4 augusti 1919 och i sina förklaringar inför kamrarna utvecklade förbundsrådet så tydligt som möjligt karaktären och verkningarna av Schweiz' ständiga neutralitet inom nationernas förbund. Det är förbundsrådets mest bjudande plikt att i första hand upplysa det schweiziska folket om räckvidden av de förpliktelser, som för detsamma komma att härflyta av dess inträde i förbundet. Dessutom vill förbundsrådet hos andra stater icke lämna rum för något tvivel om

Schweiz' orubbliga vilja att förbliva neutralt. Denna fråga berör schweiziska folket i dess innersta hjärterötter. Den mest genomskinliga klarhet i alla de väsentliga punkterna är för övrigt första villkoret för en folkomröstning.

Schweiz' neutralitet måste förbliva erkänd i alla krig, även vid aktioner, företagna av nationernas förbund på grundval av artikel 16. Schweiz' område är och förblir okränkbart; landet är redo till varje offer för att försvara detsamma. Denna okränkbarhet har sin grund i ett intresse, som står över förbundet självt. Schweiz kan alltså ej deltaga i någon av nationernas förbund anbefalld militär åtgärd eller tillåta något genomtåg eller någon förberedelse av militära företag å sitt territorium.

Vad angår frågan om de ömsesidighetsförpliktelser som för Schweiz härflyta ur dess medlemskap i nationernas förbund, förpliktelser, som Schweiz erkänner och proklamerar, har förbundsrådet i detalj uttalat sig i sitt budskap den 4 augusti 1919 till förbunds församlingen.

Då högsta rådet — även om det blott skett under form av ett förbehåll om framtida prövning — inlåtit sig på frågan om Schweiz' neutralitet, finner sig förbundsrådet nödsakat göra sig underrättat, huruvida högsta rådet eller nationernas förbunds råd dela den schweiziska ståndpunkten i detta spörsmål. Förbundsrådet skulle vara i hög grad tacksamt, om det kunde erhålla försäkringar, att dessa råd och de stater de företräda dela Schweiz' uppfattning. Besjälad av önskan att så snart som möjligt erhålla folkets godkännande, måste förbundsrådet uttrycka den förhoppningen, att denna fråga utan dröjsmål måtte bli uppklarad. Förbundsrådet tillåter sig att genom en särskild beskickning utveckla sin synpunkt och är beredd att eventuellt medverka vid avfattningen av ömsesidiga förklaringar.

Förbundsrådet begagnar tillfället att ånyo framhålla, att i dess ögon ett nationernas förbund, upprättat på vidast möjliga grundval, utgör en nödvändighet i den internationella politiken, och uttrycker sin livligaste förhoppning att såvitt det å detsamma ankommer kunna bidra till skapandet av detta storslagna och nödvändiga verk. När förbundsrådet enträget anhåller, att Schweiz' säregna läge måtte tagas i betraktande i vad angår fristen för den definitiva anslutningsförklaringen, och när det vidhåller sitt yrkande på erkännande av Schweiz' ständiga neutralitet inom förbundet, hyser det den övertygelsen att intet begära, som i något avseende kan skada nationernas förbunds intressen.

Förbundsrådet tror sig ej avvika från sanningen, då det försäkrar, att i intet annat land folket och myndigheterna ägnat denna fråga ett mera

lidelsefullt intresse och ett mera samvetsgrant studium. Den schweiziska politiken näres helt och hållet av de idéer om fred och rätt, som bilda själva kärnan i den nya internationella ordningen. Dessa påpekanden äro tillräckliga för att förtaga varje skugga av missförstånd beträffande den allmänna andan och innebörden i förbundsrådets förklaring.

Svar å de schweiziska delegerades på basis av förestående memorandum gjorda framställning, avgivet av Högsta Rådet den 26 januari 1920.

(Översättning.)

»Den 26 januari utvecklade Ni inför Högsta Rådet schweiziska regeringens ståndpunkt i vad angår den Edsförbundet tillkommande ständiga neutralitetens förenlighet med dess inträde i nationernas förbund. Högsta rådet, som bland sina närvarande medlemmar räknade brittiska, franska och italienska regeringscheferna, erkände enhälligt, att de allierade och associerade makterna i fråga om Schweiz' ständiga neutralitet äro och förbliva förpliktade av Versaillesfördragets artikel 435, men ansåg vid sitt senaste sammanträde, att det tillkomme nationernas förbunds råd att uttala sig rörande de av Eder regering framställda anmärkningarna.»

Ytterligare åtgöranden från schweizisk sida.

Enär fristen för giltig anmälan om anslutning till nationernas förbund utlöper den 10 nästkommande mars, meddelade förbundsrådet nationernas förbunds generalsekretariat, att det skulle sätta största värde på, att nationernas förbunds råd å dagordningen vid sitt förestående sammanträde i London upptoge de frågor, som särskilt intressera Schweiz, och vilkas prövning från högsta rådet hänskjutits till nationernas förbunds råd.

Meddelande från nationernas förbunds råd av den 13 februari 1920.

(Översättning.)

Nationernas förbunds råd, församlat till möte i London i St. James Palace den 13 februari 1920, varvid närvaro — — — — — (namn) har beträffande frågan om Schweiz' tillträde såsom medlem av nationernas förbund fattat följande beslut.

Nationernas förbunds råd, på samma gång det bekräftar grundsatzen, att neutralitetsbegreppet för nationernas förbunds medlemmar

icke är förenligt med principen, att alla förbundets medlemmar skola äga att handla gemensamt för att giva helgd åt dess förpliktelser, erkänner, att Schweiz befinner sig i en undantagsställning, grundad på en sekelgammal tradition, vilken uttryckligen införlivats med folkrätten och som de medlemmar av nationernas förbund, som undertecknat Versailles-traktaten, med full rätt erkänt genom art. 435, vari förklaras, att de garantier, som till förmån för Schweiz stadgats genom 1815 års fördrag och särskilt genom akten av den 20 november 1815, utgöra internationella förpliktelser till fredens upprätthållande. Medlemmarna av nationernas förbund hava rätt att förvänta sig, att det schweiziska folket icke skall vilja hålla sig tillbaka, om det gäller att försvara förbundets höga grundsatser. Det är i denna anda, som förbundets råd tagit kännedom om de förklaringar, som av schweiziska regeringen avgivits i dess budskap till förbundsförsamlingen den 4 augusti 1919 och i dess memorandum den 13 januari 1920 och som bekräftats av de schweiziska delegerade vid rådets möte. Enligt dessa förklaringar erkänner och proklamerar Schweiz de samhörighetsförpliktelser, som härflyta ur dess medlemskap av nationernas förbund, däri inbegripet plikten att deltaga i de kommersiella och finansiella åtgärder, som krävas av nationernas förbund mot en stat, som bryter mot förbundsakten; det är berett till alla offer för att självt försvara sitt eget område under alla omständigheter även under en av nationernas förbund företagen aktion, men det skall icke vara förpliktat att deltaga i en militär aktion eller tillåta passage av främmande trupper eller förberedande av militära företag inom sitt område. Under godtagande av dessa förklaringar erkänner rådet, att Schweiz' ständiga neutralitet och garantien för dess områdes okränkbarhet, sådana de vunnits åt folkrätten genom fördragen och akten från 1815, rättfärdigas av den allmänna fredens intressen och att de följaktligen äro förenliga med förbundsakten.

Vad angår den anmälan om inträde, som schweiziska regeringen har att avgiva, hyser nationernas förbunds råd, i betraktande av schweiziska edsförbundets alldeles säregna författning, den mening, att en anmälan, grundad på nationalförsamlingens beslut och avgiven inom en tidrymd av två månader räknat från den 10 januari 1920, dagen för förbundsaktens ikraftträdande, skall av förbundets övriga medlemmar kunna godtagas såsom den förklaring, som enligt art. 1 kräves för tillträde såsom ursprunglig medlem, under betingelse, att bekräftelse å denna förklaring genom det schweiziska folket och de schweiziska kantonerna gives med kortast möjliga uppskov.

Bilaga 3.

Reservationer till fredsfördraget med Tyskland i Versailles, antagna av Förenta Staternas Senat.

(Översättning ur »Washington Post» den 19 november 1919.)

1. De av Senaten antagna reservationer och tolkningar skola utgöra en del av och ett villkor för själva ratifikationsbeslutet, och skall ratifikationen icke träda i kraft eller vara för Amerikas Förenta Stater bindande, förrän ovannämnda av Senaten antagna reservationer och tolkningar godtagits såsom en del av och ett villkor för ratifikationsbeslutet genom utväxling av noter med minst tre av de fyra allierade och associerade huvudmakterna nämligen Brittiska riket, Frankrike, Italien och Japan.

2. Förenta Staterna förstå och tolka art. 1 på det sätt, att de, vid notifikation om utträde ur Nationernas Förbund enligt denna art., ensamma skola äga att bedöma, huruvida alla deras internationella förpliktelser och alla deras förpliktelser enligt förbundsakten hava uppfyllts, samt att notifikation om Förenta Staternas utträde må givas genom samfällt (concurrent) beslut av Förenta Staternas kongress.

3. Förenta Staterna ikläda sig icke någon förpliktelse att upprätthålla något annat lands territoriella integritet eller politiska oberoende eller att enligt bestämmelserna i art. 10 intervenera i tvistigheter mellan andra nationer, vare sig de äro medlemmar av Nationernas Förbund eller icke, eller att använda Förenta Staternas land- eller sjöstridskrafter enligt någon art. i fördraget för något ändamål, försåvitt icke i varje särskilt fall kongressen, vilken enligt konstitutionen har uteslutande rätt att förklara krig eller giva tillstånd till att använda Förenta Staternas lands- eller sjöstridskrafter, genom lag eller samfällt beslut så bestämmer.

4. Förenta Staterna skola icke antaga något mandat, enligt art. 22 mom. 1 eller någon annan bestämmelse i fredsfördraget med Tyskland, annat än genom åtgärd av Förenta Staternas kongress.

5. Förenta Staterna förbehålla sig uteslutande rätt att avgöra, vilka frågor, som ligga inom deras interna jurisdiction och förklara, att alla interna och politiska frågor, som helt eller delvis angå deras inre förhållanden, däri inbegripet immigration, arbetarfrågor, kustfart, tulltaxan, handel, förhindrandet av vita slavhandeln samt handeln med opium och andra farliga droger, jämte alla andra inhemska frågor uteslutande falla under Förenta Staternas jurisdiction, och icke under några förhållanden enligt detta fördrag kunna underställas vare sig skiljedom eller övervägande av Nationernas Förbunds råd eller församling eller något dess organ eller beslut eller förslag från någon annan makts sida.

6. Förenta Staterna komma icke att till skiljedom eller till undersökning av Nationernas Förbunds församling eller råd, varom i sagda fredstraktat stadgas, hänskjuta några som helst frågor, vilka enligt Förenta Staternas mening bero av eller sammanhänga med deras sedan lång tid fastslagna politik, vanligen benämnd Monroedoctinen; denna doctrin skall tolkas av U. S. A. allena och förklaras härmed ligga helt och hållet utanför Nationernas Förbunds domvärjo samt vara i varje hänseende oberörd av varje bestämmelse i sagda fredstraktat med Tyskland.

7. Förenta Staterna giva icke sitt samtycke till art. 156, 157 och 158 och förbehålla sig full handlingsfrihet med hänsyn till varje tvistighet, som med anledning av nämnda art. må uppstå mellan republiken Kina och kejsardömet Japan.

8. Förenta Staternas kongress skall genom lag träffa bestämmelse om utseende av representanter för Förenta Staterna i Nationernas Förbunds församling och råd; den kan efter gottfinnande besluta angående Förenta Staternas deltagande i kommissioner, kommittéer, domstolar, råd eller konferenser, och angående utseende av medlemmar däri samt angående tillsättande av medlemmar av nyssnämnda kommissioner, kommittéer, domstolar, råd eller konferenser eller av några andra ombud i enlighet med fredsfördragets bestämmelser eller för att utföra dess bestämmelser; och intill dess sådant deltagande och utseende på sådant sätt beslutats och ombudens fullmakter och åligganden fastställts genom lag, skall ingen vara representant för Förenta Staterna vare sig under nyssnämnda Nationernas Förbund eller fredsfördraget med Tyskland eller befullmäktigad att i enlighet därmed vidtaga någon åtgärd för Förenta Staterna eller å deras vägnar; och ingen amerikansk medborgare må utses eller förordnas till medlem av nyssnämnda kommissioner, kommittéer, domstolar, råd eller konferenser annat än med bifall av Förenta Staternas senat.

9. Förenta Staterna utgå ifrån, att skadeståndskommissionen skall giva föreskrifter för eller ingripa beträffande Förenta Staternas export till Tyskland eller Tysklands till Förenta Staterna, endast försåvitt Förenta Staterna genom lag eller samfällt beslut av kongressen godkänna dylik föreskrift eller mellankomst.

10. Förenta Staterna skola icke vara förpliktade att bidraga till några utgifter för Nationernas Förbund eller för dess sekretariat eller för någon kommission, kommitté, konferens eller annat organ, som konstituerats under Nationernas Förbund eller enligt bestämmelserna i fördraget eller i ändamål att utföra fördragets bestämmelser med mindre och till dess anslag för dylikt ändamål ställts till förfogande av Förenta Staternas kongress.

11. Försåvitt Förenta Staterna skulle komma att biträda någon av Nationernas Förbunds råd enligt bestämmelserna i art. VIII föreslagen plan för rustningarnas begränsning, förbehålla de sig rätt att öka sina rustningar utan medgivande av rådet, när helst Förenta Staterna hotas med invasion eller äro invecklade i krig.

12. Förenta Staterna förbehålla sig rätt att enligt eget gottfinnande tillata en enligt definitionen i art. XVI i förbundsakten för Nationernas Förbund fördragsbrytande stats undersåtar, som äro bosatta i Förenta Staterna eller annat land än det, som kränkt ovannämnda art. XVI, att fortsätta sina kommersiella, finansiella och personliga förbindelser med Förenta Staternas undersåtar.

13. Ingen bestämmelse i art. 296 och 297 eller i någon bilaga till dessa eller i någon annan artikel eller avdelning i eller bilaga till fredstraktaten med Tyskland må, vad Förenta Staternas undersåtar angår, anses innebära någon bekräftelse eller stadsfästelse eller något godkännande av någon handling, som eljest vore olaglig, eller stode i strid med de rättigheter, som tillkomma Förenta Staternas medborgare.

14. Förenta Staterna lämna icke sin anslutning till del XIII art. fr. o. m. 387 t. o. m. 427 (bildande av en Internationell arbetskonferens) så framt kongressen icke genom lag eller gemensamt beslut framdeles skulle förordna om Förenta Staternas representerande i den jämlikt nyssnämnda del XIII upprättade organisation; i dylikt fall skall Förenta Staternas deltagande jämte villkoren därför regleras av bestämmelserna i dylik lag eller samfällt beslut.

15. Förenta Staterna ikläda sig icke någon förpliktelse att anse sig bundna av något val, beslut, utlåtande eller utslag av rådet eller församlingen, därvid någon medlem av förbundet, dess självstyrande dominions, kolonier eller riksdelar tillsammans avgivit mer än en röst,

och ikläda sig icke någon förpliktelse att anse sig bundna av något beslut, utlåtande eller utslag av rådet eller församlingen, vilket tillkommit på grund av någon tvist mellan Förenta Staterna och någon annan medlem av förbundet, försåvitt sådan medlem eller någon därmed politiskt förbunden självstyrande dominion, koloni, rike eller riksdel avgivit sin röst.